

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 12ης Δεκεμβρίου 2006*

Στην υπόθεση T-155/04,

SELEX Sistemi Integrati SpA, πρώην Alenia Marconi Systems SpA, με έδρα τη Ρώμη (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τον F. Sciaudone, δικηγόρο,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικά από τους P. Oliver και L. Visaggio, και στη συνέχεια, από τους A. Bouquet, Visaggio και F. Amato,

καθής,

υποστηριζόμενης από τον

Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (Eurocontrol), εκπροσωπούμενο από τους F. Montag και T. Wessely, δικηγόρους,

παρεμβαίνων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως ή τροποποίησεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 12ης Φεβρουαρίου 2004 με την οποία απορρίφθηκε η καταγγελία της προσφεύγουσας σχετικά με φερόμενη παράβαση εκ μέρους του Eurocontrol των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ περί ανταγωνισμού,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Pirrung, πρόεδρο, A. W. H. Meij και την I. Pelikánová, δικαστές,
γραμματέας: C. Kristensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 31ης Ιανουαρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1. Νομικές βάσεις του Eurocontrol

- ¹ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (Eurocontrol), διεθνής οργανισμός με περιφερειακή αρμοδιότητα στον τομέα της αεροναυτιλίας,

ιδρύθηκε από διάφορα ευρωπαϊκά κράτη, μέλη και μη μέλη της Κοινότητας, με τη διεθνή σύμβαση συνεργασίας για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας, της 13ης Δεκεμβρίου 1960, η οποία τροποποιήθηκε επανειλημμένως και στη συνέχεια αναθεωρήθηκε και κωδικοποιήθηκε με το πρωτόκολλο της 27ης Ιουνίου 1997 (στο εξής: Σύμβαση), με σκοπό να ενισχύσει τη συνεργασία των συμβαλλομένων κρατών στον τομέα της αεροναυτιλίας και να αναπτύξει κοινές δραστηριότητες μεταξύ αυτών για την πραγματοποίηση της εναρμονίσεως και της ολοκληρώσεως που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή ενός ενιαίου συστήματος στη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας, Air traffic management (ATM). Μολονότι η Σύμβαση δεν τέθηκε ακόμη τυπικά σε ισχύ, αφού δεν έχει επικυρωθεί από το σύνολο των συμβαλλομένων μερών, οι διατάξεις της εφαρμόζονται προσωρινά από το 1998, σύμφωνα με απόφαση της μόνιμης επιτροπής του Eurocontrol ληφθείσα τον Δεκέμβριο του 1997. Η Ιταλία προσχώρησε στον Eurocontrol την 1η Απριλίου 1996. Το 2002, η Κοινότητα και τα κράτη μέλη υπέγραψαν πρωτόκολλο —το οποίο δεν τέθηκε ακόμη σε ισχύ— σχετικά με την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον Eurocontrol. Η Κοινότητα αποφάσισε να εγκρίνει το πρωτόκολλο αυτό με την απόφαση 2004/636/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την υπογραφή από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα του πρωτοκόλλου προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (ΕΕ L 304, σ. 209). Από το 2003, ορισμένες διατάξεις του πρωτοκόλλου αυτού εφαρμόζονται προσωρινά, εν αναμονή της επικυρώσεως του από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη.

2. Κοινοτικό δίκαιο

- 2 Με την οδηγία 93/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 1993, σχετικά με τον καθορισμό και τη χρησιμοποίηση συμβατών τεχνικών προδιαγραφών για την προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού και συστημάτων διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας (ΕΕ L 187, σ. 52), που τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/15/ΕΚ της Επιτροπής, της 25ης Μαρτίου 1997, για έγκριση των προτύπων της Eurocontrol (ΕΕ L 95, σ. 16), το Συμβούλιο προέβλεψε τη θέσπιση κοινοτικών τεχνικών προδιαγραφών στον τομέα του ATM βάσει των αντίστοιχων τεχνικών προδιαγραφών που καθορίζει ο Eurocontrol.

3 Τα άρθρα 1 έως 5 της οδηγίας 93/65 έχουν ως εξής:

«Άρθρο 1

Η παρούσα οδηγία διέπει τον καθορισμό και τη χρησιμοποίηση συμβατών τεχνικών προδιαγραφών για την προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού και συστημάτων διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας, ειδικότερα όσον αφορά:

- τα συστήματα επικοινωνίας,
- τα συστήματα επιτήρησης,
- τα συστήματα αυτόματης υποστήριξης του ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας,
- τα συστήματα αεροναυτιλίας.

Άρθρο 2

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) τεχνική προδιαγραφή: κάθε τεχνική απαίτηση η οποία περιέχεται, ειδικότερα, στις συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα χαρακτηριστικά για κάποια εργασία, υλικό, προϊόν ή άλλο προμηθευόμενο είδος και δίνει τη δυνατότητα

αντικειμενικής περιγραφής της εργασίας, του υλικού, του προϊόντος ή του προμηθευόμενου είδους, έτσι ώστε τα ανωτέρω να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία προορίζονται από την αναθέτουσα αρχή. Οι εν λόγω τεχνικές απαιτήσεις μπορούν να περιλαμβάνουν την ποιότητα, τις επιδόσεις, την ασφάλεια, ή τις διαστάσεις καθώς και απαιτήσεις σχετικά με το υλικό, το προϊόν ή το προμηθευόμενο είδος όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμής, τη συσκευασία, την επισήμανση και τις ετικέτες·

- β) πρότυπο: κάθε τεχνική προδιαγραφή, εγκεκριμένη από αναγνωρισμένο οργανισμό τυποποίησης για επαναλαμβανόμενη ή συνεχή εφαρμογή, η τήρηση της οποίας δεν είναι κατ' αρχήν υποχρεωτική·
- γ) πρότυπο Eurocontrol: τα υποχρεωτικά στοιχεία των προδιαγραφών Eurocontrol σχετικά με τα φυσικά χαρακτηριστικά, τη μορφή, τα υλικά, τις επιδόσεις, το προσωπικό ή τη διαδικασία, των οποίων η ομοιόμορφη εφαρμογή αναγνωρίζεται ως θεμελιώδης προϋπόθεση για την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος υπηρεσιών εναέριας κυκλοφορίας (ATS). (Τα υποχρεωτικά στοιχεία αποτελούν μέρος ενός βασικού προτύπου Eurocontrol).

Άρθρο 3

1. Η Επιτροπή, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 6 αναγνωρίζει και εγκρίνει τα πρότυπα Eurocontrol, καθώς και τις μετέπειτα τυποποιήσεις αυτών από τον Eurocontrol, ιδίως δε εκείνα που αφορούν τους αναφερόμενους στο παράρτημα Ι τομείς, η τήρηση των οποίων θα καταστεί υποχρεωτική δυνάμει της κοινοτικής νομοθεσίας. Η Επιτροπή δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναφορές όλων των τεχνικών προδιαγραφών οι οποίες καθίστανται υποχρεωτικές.

2. Προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το παράρτημα I που περιέχει κατάλογο των προς έκδοση “προτύπων Eurocontrol” θα είναι κατά το δυνατόν πλήρες, η Επιτροπή μπορεί να τροποποιεί, όπου ενδείκνυται, το παράρτημα I, μέσω της διαδικασίας του άρθρου 6 και σε συνεννόηση με τον Eurocontrol, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που επιφέρονται από τον Eurocontrol.

[...]

Άρθρο 4

Για να ολοκληρωθούν, όπου απαιτείται, οι εργασίες εφαρμογής των προτύπων Eurocontrol, η Επιτροπή μπορεί να αναθέτει εντολές τυποποίησης στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ και σε συνεννόηση με τον Eurocontrol.

Άρθρο 5

1. Με την επιφύλαξη των οδηγιών 77/62/ΕΟΚ και 90/531/ΕΟΚ, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι, στα γενικά έγγραφα ή στις προδιαγραφές της κάθε σύμβασης, οι αναθέτουσες πολιτικές αρχές που ορίζονται στο παράρτημα II θα παραπέμπουν στις προδιαγραφές οι οποίες εκδίδονται δυνάμει αυτής της οδηγίας οσάκις πρόκειται περί αγοράς εξοπλισμού αεροναυτιλίας.

2. Για να εξασφαλιστεί ότι το παράρτημα II είναι κατά το δυνατόν πλήρες, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε αλλαγή που επιφέρουν στους καταλόγους τους. Η Επιτροπή τροποποιεί το παράρτημα II με τη διαδικασία του άρθρου 6.»

Ιστορικό της διαφοράς και διαδικασία πριν από την άσκηση της προσφυγής

1. Ρόλος και δραστηριότητες του Eurocontrol

- 4 Για την επίτευξη του στόχου του που συνίσταται στην ανάπτυξη ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισεως της εναέριας κυκλοφορίας στην Ευρώπη, ο Eurocontrol αναπτύσσει, συντονίζει και προγραμματίζει την εφαρμογή πανευρωπαϊκών στρατηγικών και προγραμμάτων δράσεως που αναφέρονται σε αυτές, με τη συμμετοχή των εθνικών αρχών, των παρεχόντων υπηρεσίες στην αεροναυτιλία, των πολιτικών και στρατιωτικών χρηστών του εναέριου χώρου, των αεροδρομίων, της βιομηχανίας, των επαγγελματικών οργανώσεων και των ενδιαφερομένων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Η παρούσα υπόθεση, αφορά μόνον τρεις τομείς δραστηριότητας του Eurocontrol.
- 5 Ο πρώτος τομέας δραστηριοτήτων που αφορά η παρούσα υπόθεση είναι η δραστηριότητα καθιερώσεως τεχνικών προδιαγραφών, τυποποίησης και εγκρίσεως. Στο πλαίσιο των στόχων που καθορίζει η Σύμβαση, τα κράτη μέλη του Eurocontrol συμφώνησαν ειδικότερα να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν «κοινά πρότυπα και προδιαγραφές» στον τομέα της αεροναυτιλίας. Ο καθορισμός αυτών των προτύπων και αυτών των προδιαγραφών ανατέθηκε στον Eurocontrol. Συγκεκριμένα, τα πρότυπα και τις τεχνικές προδιαγραφές επεξεργάζεται η Υπηρεσία, εκτελεστικό όργανο του Eurocontrol που τελεί υπό τον έλεγχο του συμβουλίου του οργανισμού, συγκείμενο από τους εκπροσώπους των κρατών μελών του Eurocontrol (τους διευθυντές της υπηρεσίας πολιτικής αεροπορίας κάθε κράτους μέλους του οργανισμού), στο οποίο εναπόκειται να αποφασίσει τη θέσπιση των τεχνικών προδιαγραφών που καταρτίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο. Ο Eurocontrol ασκεί τις δραστηριότητές του τυποποίησης ειδικότερα στο πλαίσιο του προγράμματος Eatchip (ευρωπαϊκό πρόγραμμα εναρμονίσεως και ολοκληρώσεως του ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας), που καταρτίστηκε το 1990 από την ευρωπαϊκή διάσκεψη πολιτικής αεροπορίας (CEAC), προκειμένου να επιτευχθεί η εναρμόνιση και στη συνέχεια η οριστική ένταξη των συστημάτων ATM στα κράτη μέλη της διασκέψεως.

6 Μέχρι σήμερα, τρία πρότυπα που έχει επεξεργαστεί ο Eurocontrol εγκρίθηκαν από την Επιτροπή ως κοινοτικές τεχνικές προδιαγραφές κατά την έννοια της οδηγίας 93/65 [βλ. οδηγία 97/15 και κανονισμό (ΕΚ) 2082/2000 της Επιτροπής, της 6ης Σεπτεμβρίου 2000, για έγκριση των προτύπων Eurocontrol και τροποποίηση της οδηγίας 97/15 (ΕΕ L 254, σ. 1), που τροποποίησε ο κανονισμός (ΕΚ) 980/2002 της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2002 (ΕΕ L 150, σ. 38)]:

- το πρότυπο Eurocontrol για την απευθείας ανταλλαγή δεδομένων (OLDI)·
- το πρότυπο Eurocontrol για την παρουσίαση των ανταλλασσόμενων δεδομένων των υπηρεσιών διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας (ADEXP)·
- το πρότυπο Eurocontrol που ονομάζεται «Ανταλλαγή δεδομένων πτήσεως — έγγραφο ελέγχου διεπαφής» (FDE-ICD).

7 Ο δεύτερος τομέας δραστηριοτήτων που αφορά η υπόθεση αυτή είναι η αποστολή έρευνας και ανάπτυξης του Eurocontrol, που συνίσταται, αφενός, στον συντονισμό των εθνικών πολιτικών έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της αεροναυτιλίας και, αφετέρου, στην ανάληψη κοινών δράσεων μελέτης και ανάπτυξης νέων τεχνολογιών στον τομέα αυτόν. Έτσι, ο Eurocontrol αναθέτει την ανάπτυξη και αποκτά πρωτότυπα εξοπλισμών και συστημάτων ATM, για παράδειγμα συστημάτων ελέγχου ραντάρ, με σκοπό ειδικότερα να καθορίσει και να εγκρίνει νέα πρότυπα και τεχνικές προδιαγραφές. Ένα από τα αναπτυχθέντα κατ' αυτόν τον τρόπο συστήματα είναι το σύστημα ραντάρ ARTAS, για το οποίο η σύμβαση αναπτύξεως ανατέθηκε στην επιχείρηση Thomson-CSF (νυν Thales) κατόπιν διαγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτού του τομέα δραστηριοτήτων, ο Eurocontrol έθεσε σε εφαρμογή καθεστώς που αφορά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας σχετικά με τα πρωτότυπα που αναπτύσσουν οι επιχειρήσεις με τις οποίες ο οργανισμός έχει συνάψει συμβάσεις έρευνας, ειδικότερα όσον αφορά τα λογισμικά. Η πρόσβαση, στη συνέχεια, σ' αυτά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για τις λοιπές

ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, και ειδικότερα η δωρεάν πρόσβαση σ' αυτά, εξαρτάται κατ' ουσίαν από το αν οι αντισυμβαλλόμενοι έχουν αναπτύξει αυτά τα λογισμικά ειδικώς στο πλαίσιο συμβάσεως έρευνας που έχει συναφθεί με τον Eurocontrol ή από το αν πρόκειται για προϋπάρχοντα προϊόντα τα οποία χρησιμοποιούνται εκ νέου.

- 8 Ο τρίτος και τελευταίος τομέας δραστηριοτήτων που αφορά η παρούσα υπόθεση είναι η συνδρομή που παρέχεται, κατόπιν αιτήσεως, στις διοικήσεις των κρατών, μελών του Eurocontrol, ειδικότερα στον τομέα του προγραμματισμού, της τυποποιήσεως και της δημιουργίας υπηρεσιών και συστημάτων ATM. Στο πλαίσιο αυτό, ο Eurocontrol μπορεί ειδικότερα να κληθεί να βοηθήσει τις εθνικές αρχές ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας, προκειμένου αυτές να θέσουν σε εφαρμογή διαδικασίες διαγωνισμού σχετικές με την προμήθεια εξοπλισμών και συστημάτων ATM.

2. Η πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασία

- 9 Η προσφεύγουσα, SELEX Sistemi Integrati SpA (πρώην Alenia Marconi Systems SpA), δραστηριοποιείται από το 1961 στον τομέα των συστημάτων διαχείρισεως της εναέριας κυκλοφορίας. Στις 28 Οκτωβρίου 1997, υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), με την οποία επέσυρε την προσοχή της Επιτροπής επί ορισμένων φερομένων παραβάσεων εκ μέρους του Eurocontrol των κανόνων ανταγωνισμού κατά την άσκηση της αποστολής του τυποποιήσεως σχετικά με τους εξοπλισμούς και τα συστήματα ATM (στο εξής: καταγγελία).

- 10 Με την καταγγελία προβλήθηκαν οι εξής αιτιάσεις:
- το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ως προς τις συμβάσεις αναπτύξεως και αποκτήσεως των πρωτοτύπων των νέων συστημάτων, υποσυστημάτων υλικού υπολογιστών και λογισμικού που προορίζονταν για τις εφαρμογές στον τομέα του ΑΤΜ, που είχε συνάψει ο Eurocontrol, είναι ικανό να δημιουργήσει εν τοις πράγμασι μονοπώλια στην παραγωγή των συστημάτων τα οποία στη συνέχεια αποτελούν αντικείμενο τυποποίησης εκ μέρους του Eurocontrol·
 - η κατάσταση αυτή είναι ακόμη περισσότερο σοβαρή αφού ο Eurocontrol δεν έθεσε σε εφαρμογή μέτρα που να διασφαλίζουν την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της ανοικτής αγοράς και της απαγορεύσεως των διακρίσεων στο πλαίσιο αποκτήσεως των πρωτοτύπων των συστημάτων και υποσυστημάτων που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των προτύπων·
 - προκύπτει εξάλλου από το ισχύον σύστημα ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες προμηθεύουν τα πρωτότυπα τα οποία χρησιμοποιούνται για σκοπούς τυποποίησης βρίσκονται σε εξαιρετικά πλεονεκτική κατάσταση σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους, στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων που αναθέτουν οι εθνικές αρχές για την απόκτηση εξοπλισμών ΑΤΜ.
- 11 Η προσφεύγουσα συμπλήρωσε την καταγγελία με έγγραφα της 15ης Μαΐου και της 29ης Σεπτεμβρίου 1998.
- 12 Στις 3 Νοεμβρίου 1998, με έγγραφο υπογραφόμενο από τους γενικούς διευθυντές της γενικής διεύθυνσεως (ΓΔ) «Ανταγωνισμός» και της ΓΔ «Μεταφορές» (στο εξής: έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998), η Επιτροπή κάλεσε τον Eurocontrol να υποβάλει τις παρατηρήσεις του σχετικά με την καταγγελία. Το έγγραφο αυτό

συνοδευόταν από σύντομη ανάλυση που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, όπου τονίζονταν τα προβλήματα που μπορούσαν να ανακύψουν από τις δραστηριότητες του Eurocontrol κατά των οποίων έβαλε η καταγγελία, ειδικότερα όσον αφορά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς των προϊόντων, των συστημάτων και των υπηρεσιών ΑΤΜ. Η Επιτροπή διευκρίνισε, πάντως, ότι η ανάλυση αυτή δεν προδικάζει την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού στην προκειμένη περίπτωση. Στις 12 Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή πληροφόρησε την προσφεύγουσα για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του εγγράφου της 3ης Νοεμβρίου 1998.

- 13 Ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση της Επιτροπής, ο Eurocontrol υπέβαλε τις παρατηρήσεις του επί της καταγγελίας και της αναλύσεως της Επιτροπής με αλληλογραφία της 2ας Ιουλίου 1999, η οποία περιελάμβανε έγγραφο δύο σελίδων συνοδευόμενο από δώδεκα σελίδες παρατηρήσεων. Οι παρατηρήσεις αυτές διαβιβάστηκαν με έγγραφο της Επιτροπής της 12ης Αυγούστου 1999, στην προσφεύγουσα, η οποία έλαβε θέση επ' αυτών με έγγραφα της 14ης Φεβρουαρίου και της 28ης Μαρτίου 2000.
- 14 Με έγγραφο της 15ης Ιουνίου 2000, η Επιτροπή πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι, κατά τη γνώμη της, τα καταγγελλόμενα με την καταγγελία περιστατικά δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ και, σε κάθε περίπτωση, δεν της επιτρέπουν να συναγάγει παράβαση του εν λόγω άρθρου. Με έγγραφα της 15ης Ιανουαρίου 2001 και της 1ης Αυγούστου 2002, η προσφεύγουσα ενέμεινε στη θέση της. Με έγγραφο της 25ης Σεπτεμβρίου 2003, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) 2842/98 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τις ακροάσεις στο πλαίσιο ορισμένων διαδικασιών κατ' εφαρμογήν των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 354, σ. 18), η Επιτροπή ανέφερε ωστόσο στην προσφεύγουσα ότι δεν θεωρούσε ότι οι εκτεθέντες με την καταγγελία της λόγοι ήσαν επαρκείς για να γίνει δεκτή η καταγγελία. Με έγγραφο της 14ης Νοεμβρίου 2003, η προσφεύγουσα απάντησε επίσης ότι δεν μετέβαλε γνώμη.
- 15 Με έγγραφο της 12ης Φεβρουαρίου 2004, η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση) επιβεβαιώνοντας, κατ' ουσίαν, τις εκφρασθείσες ήδη εκτιμήσεις με το από 25 Σεπτεμβρίου 2003 έγγραφο. Ειδικότερα, με την προσβαλλόμενη απόφαση φρονεί ότι:

- οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται καταρχήν στους διεθνείς οργανισμούς όπως ο Eurocontrol, υπό την προϋπόθεση ότι οι σκοπούμενες συγκεκριμένα δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηριστούν οικονομικές δραστηριότητες·

- οι δραστηριότητες του Eurocontrol που αποτελούν αντικείμενο της καταγγελίας δεν είναι οικονομικής φύσεως και, κατά συνέπεια, ο Eurocontrol δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ και, σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν οι δραστηριότητες αυτές θεωρηθούν ως οικονομικές δραστηριότητες, δεν αντιβαίνουν προς το άρθρο 82 ΕΚ·

- η δραστηριότητα της τεχνικής τυποποίησης είναι γενικού συμφέροντος και ασκείται από τον Eurocontrol χωρίς αμοιβή, χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό ή ιδιωτικό σκοπό ούτε έχει ως αντικείμενο την επιβολή τελών εκμεταλλεύσεως ή των λεπτομερειών του τρόπου παροχών προς τους χρήστες, πράγμα που αποκλείει τον οικονομικό χαρακτήρα·

- όσον αφορά την απόκτηση πρωτοτύπων και τη διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η καταγγελία δεν αναφέρει κανένα συγκεκριμένο περιστατικό που να συνιστά εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως·

- ως προς το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ο Eurocontrol θέτει στη διάθεση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που αποκτά στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του έρευνας και αναπτύξεως· ακόμη κι αν η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας θεωρηθεί ως οικονομική δραστηριότητα, το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν στις δραστηριότητες έρευνας και αναπτύξεως απολαύουν ενός τεχνικού πλεονεκτήματος που μπορούν να προβάλλουν στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων δεν μπορεί να αποτελέσει εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως καταλογιστέα στον Eurocontrol·

- οι δραστηριότητες συνδρομής που ο Eurocontrol παρέχει, κατόπιν αιτήσεως, στις εθνικές διοικήσεις, δεν μπορούν να αποτελέσουν δραστηριότητες οικονομικής φύσεως εφόσον παρέχονται χωρίς αμοιβή· εξάλλου, στο πλαίσιο των εν λόγω δραστηριοτήτων, ο Eurocontrol δεν διαθέτει καμιά εξουσία λήψεως αποφάσεως, η οποία ανήκει αποκλειστικά στις εθνικές διοικήσεις.

Διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και αιτήματα των διαδίκων

- 16 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Απριλίου 2004, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.
- 17 Με υπόμνημα της 1ης Σεπτεμβρίου 2004, που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Σεπτεμβρίου 2004, ο Eurocontrol ζήτησε να του επιτραπεί να παρέμβει προς υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής.
- 18 Με διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 2004, ο πρόεδρος του δευτέρου τμήματος του Πρωτοδικείου, σύμφωνα με το άρθρο 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, επέτρεψε στον Eurocontrol να παρέμβει προς υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής υποβάλλοντας τις παρατηρήσεις του κατά την προφορική διαδικασία.
- 19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 25 Φεβρουαρίου 2005, η προσφεύγουσα ζήτησε να κληθεί η Επιτροπή, στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, να καταθέσει το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998, κάθε άλλο έγγραφο που έχουν καταρτίσει οι υπηρεσίες της κατά τη διοικητική διαδικασία, τις τεχνικές αναλύσεις, την ενδεχόμενη αλληλογραφία των υπηρεσιών της με τον Eurocontrol καθώς και τα προσκόμισθέντα απ' αυτόν έγγραφα.

- 20 Με έγγραφο της 11ης Μαρτίου 2005 που κατέθεσε στις 18 Μαρτίου 2005, η Επιτροπή προσκόμισε το από 3 Νοεμβρίου 1998 έγγραφο. Ισχυριζόμενη ότι δεν είχε στη διάθεσή της άλλα έγγραφα τα οποία θα ήταν χρήσιμο να περιληφθούν στον φάκελο της παρούσας υποθέσεως και ότι το αίτημα της προσφεύγουσας ήταν γενικό και στερούμενο αιτιολογίας, αντιτάχθηκε κατά τα λοιπά στο αίτημα της προσφεύγουσας.
- 21 Με απόφαση της 5ης Απριλίου 2005, ο πρόεδρος του δευτέρου τμήματος του Πρωτοδικείου κάλεσε τον παρεμβαίνοντα, βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 3, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας, να υποβάλει υπόμνημα.
- 22 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία στις 27 Απριλίου 2005, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτημα λήψεως μέτρων αποδείξεως σκοπούμενων σε μαρτυρικές καταθέσεις και στην προσκόμιση εγγράφων εκ μέρους της Επιτροπής και προέβαλε τρεις νέους ισχυρισμούς, τους οποίους αντλεί, αντιστοίχως, από πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των πραγματικών και νομικών περιστατικών, την παράβαση των υποχρεώσεων επιμελείας και αμεροληψίας και την κατάχρηση εξουσίας που προκύπτει από την προσβολή του δικαιώματος πληροφορήσεως του προσφεύγοντος και παραβίαση της αρχής της αντιδικίας.
- 23 Ο παρεμβαίνων κατέθεσε το υπόμνημά του στις 16 Ιουνίου 2005.
- 24 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Πάντως, αποφάσισε να απευθύνει ερωτήσεις στους διαδίκους καλώντας αυτούς να απαντήσουν προφορικά κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

25 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που απηύθυνε το Πρωτοδικείο κατά τη συνεδρίαση της 31ης Ιανουαρίου 2006. Κατόπιν των παρατηρήσεων του Πρωτοδικείου, η προσφεύγουσα επέφερε εξάλλου ορισμένες τροποποιήσεις στα αρχικά της αιτήματα.

26 Κατόπιν των τροποποιήσεων αυτών, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει και/ή να τροποποιήσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

27 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τον παρεμβαίνοντα, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

1. *Επί του παραδεκτού του αιτήματος της προσφεύγουσας που αποβλέπει στην ακύρωση και/ή την τροποποίηση της προσβαλλόμενης αποφάσεως*

28 Η προσφεύγουσα δεν διευκρινίζει αν το αίτημα περί τροποποίησης πρέπει να θεωρηθεί ως επικουρικό. Σε κάθε περίπτωση, κατά πάγια νομολογία, δεν

εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να απευθύνει διαταγές στα κοινοτικά όργανα ή να τα υποκαταστήσει, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας που ασκεί, αλλά στην οικεία διοικητική αρχή εναπόκειται να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση αποφάσεως εκδοθείσας στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 27ης Ιανουαρίου 1998, T-67/94, Ladbroke Racing κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1, σκέψη 200, και της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94, European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3141, σκέψη 53).

- 29 Επομένως, το πρώτο κεφάλαιο των αιτημάτων της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο καθόσον αποβλέπει στην τροποποίηση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

2. Επί του παραδεκτού των νέων ισχυρισμών της προσφεύγουσας

Παρατηρήσεις των διαδίκων

- 30 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 27 Απριλίου 2005, η προσφεύγουσα προέβαλε τρεις νέους ισχυρισμούς, που αντλεί, αντιστοίχως, από πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των πραγματικών και νομικών περιστατικών, την παράβαση των υποχρεώσεων επιμελείας και αμεροληψίας και την κατάχρηση εξουσίας που απορρέει από την προσβολή του δικαιώματος πληροφορήσεως του προσφεύγοντος και παραβίαση της αρχής της αντιδικίας.
- 31 Η προσφεύγουσα δικαιολογεί την μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας προβολή των νέων ισχυρισμών από την επέλευση νέων περιστατικών τα οποία προέκυψαν κατά τη διαδικασία, κατά την έννοια του άρθρου 48 του Κανονισμού Διαδικασίας. Συγκεκριμένα, κατά τη γνώμη της προσφεύγουσας, η κατάθεση εκ μέρους της Επιτροπής, ως παραρτήματος στις παρατηρήσεις της 11ης Μαρτίου

2005, του εγγράφου της 3ης Νοεμβρίου 1998 συνιστά ένα τέτοιο νέο στοιχείο. Με το δικόγραφο που κατέθεσε στις 27 Απριλίου 2005 προβάλλει ότι μόνο με την ανάγνωση του υπομνήματος αντικρούσεως, στο οποίο είχε επισυναφθεί το έγγραφο του διευθυντή του Eurocontrol της 2ας Ιουλίου 1999, έλαβε γνώση του γεγονότος ότι το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 δεν αποτελούσε ένα απλό διαβιβαστικό της καταγγελίας, αλλά περιελάμβανε επίσης ανάλυση της καταγγελίας την οποία υπέγραψαν δύο γενικοί διευθυντές της Επιτροπής.

- 32 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη αυτών των νέων ισχυρισμών ως απαραδέκτων. Η προσφεύγουσα έλαβε επαρκή γνώση της αποστολής, του περιεχομένου και των υπογραφόντων το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 με την ανάγνωση του εγγράφου της 12ης Νοεμβρίου 1998.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 33 Δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, η προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διαδικασία απαγορεύεται εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν τούτο συμβαίνει εν προκειμένω.
- 34 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το έγγραφο της 12ης Νοεμβρίου 1998 (βλ. σκέψη 12 ανωτέρω) πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι οι γενικοί διευθυντές της ΓΔ «Ανταγωνισμός» και της ΓΔ «Μεταφορές», κατόπιν εξετάσεως των νομικών και οικονομικών πτυχών που ανέκυπταν από την καταγγελία, είχαν απευθύνει έγγραφο στον Eurocontrol καλώντας τον να υποβάλει τις παρατηρήσεις του, είχαν επιστήσει την προσοχή του Eurocontrol επί ορισμένων πτυχών της πολιτικής τυποποιήσεως και ότι ο Eurocontrol είχε ειδικότερα κληθεί να καθορίσει, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, μια ουδέτερη και συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τις σχέσεις του με τις επιχειρήσεις. Περαιόντως, το έγγραφο πληροφορούσε την προσφεύγουσα ότι θα ετηρείτο ενήμερη για την απάντηση του Eurocontrol καθώς και για την εξέλιξη των συζητήσεων μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και του Eurocontrol.

- 35 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένα απλό διαβιβαστικό της καταγγελίας δεν υπογράφεται καταρχήν από γενικό διευθυντή της Επιτροπής και, ακόμη λιγότερο, από δύο γενικούς διευθυντές. Επιπλέον, η πληροφορία που έδωσε η προσφεύγουσα, ότι η Επιτροπή είχε επιστήσει την προσοχή του Eurocontrol επί ορισμένων πτυχών της πολιτικής τυποποίησης και του είχε επισημάνει ότι ανέμενε την έναρξη διαλόγου, επέτρεπε το συμπέρασμα ότι το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 περιείχε πιθανότατα ουσιαστικές εκτιμήσεις ως προς την εξέταση της καταγγελίας. Τούτο εξάλλου επιβεβαιώθηκε από τις παρατηρήσεις του Eurocontrol επί της καταγγελίας, της 2ας Ιουλίου 1999, οι οποίες διαβιβάστηκαν στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 12ης Αυγούστου 1999. Στο εισαγωγικό τμήμα των παρατηρήσεων αυτών, αναφέρεται ρητά ότι η καταγγελία «συνοδευόταν από σύντομη ανάλυση που πραγματοποίησε η Επιτροπή, εξοικονομώντας την προηγούμενη μελέτη των νομικών πτυχών αλλά σχολιάζοντας τις δραστηριότητες του Eurocontrol οι οποίες της φαίνοντα[ν] επικριτές και έπρεπε να δικαιολογήσει την ευθυγράμμιση με τις κοινοτικές πρακτικές».
- 36 Στο πλαίσιο αυτό, φαίνεται ότι το έγγραφο του διευθυντή του Eurocontrol της 2ας Ιουλίου 1999 δεν περιείχε περισσότερα στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη του σημειώματος αναλύσεως που υπέγραψαν οι δύο γενικοί διευθυντές της Επιτροπής απ' ό,τι το έγγραφο της Επιτροπής της 12ης Νοεμβρίου 1998 ή των παρατηρήσεων του Eurocontrol επί της καταγγελίας.
- 37 Όσον αφορά τα δύο αποσπάσματα του από 2 Ιουλίου 1999 εγγράφου του διευθυντή του Eurocontrol που επικαλείται ακριβώς η προσφεύγουσα, στα οποία γίνεται αναφορά στις παρατηρήσεις που διατύπωσαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής επί ορισμένων ουσιαστικών δραστηριοτήτων του Eurocontrol και της προτάσεως κοινού διαλόγου της Επιτροπής επί των θεμάτων αυτών επ' ευκαιρία της εξετάσεως της καταγγελίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα αποσπάσματα αυτά δεν περιλαμβάνουν καμιά πληροφορία που να μην έχει ήδη περιληφθεί στο έγγραφο της 12ης Νοεμβρίου 1998 ή στις παρατηρήσεις του Eurocontrol επί της καταγγελίας, οι οποίες, επιπλέον, έκαναν λόγο για δραστηριότητες του Eurocontrol που είχαν θεωρηθεί «επικριτές» από την Επιτροπή.
- 38 Η προσφεύγουσα είχε, επομένως, τη δυνατότητα να κατανοήσει, με την ανάγνωση του εγγράφου της Επιτροπής της 12ης Νοεμβρίου 1998 και των παρατηρήσεων του Eurocontrol επί της καταγγελίας που της διαβιβάστηκαν στις 12 Αυγούστου 1999,

ότι η ανάλυση των προσαπτόμενων στον Eurocontrol συμπεριφορών είχε επισυναφθεί στο έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, βάσει του εγγράφου της 12ης Νοεμβρίου 1998 που προσκόμισε η Επιτροπή, η προσφεύγουσα αβασίμως υποστηρίζει ότι μόνον από την ανάγνωση του εγγράφου του διευθυντή του Eurocontrol της 2ας Ιουλίου 1999, που επισυνάπτεται στο υπόμνημα αντικρούσεως, κατέστη δυνατό να πληροφορηθεί ότι το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 δεν ήταν διαβιβαστικό απλώς της καταγγελίας της, αλλά περιείχε επίσης ανάλυση αυτής, υπογραφόμενη από δύο γενικούς διευθυντές της Επιτροπής. Επομένως, δεν μπορεί να επικαλείται το εν λόγω έγγραφο της 2ας Ιουλίου 1999 ως πραγματικό στοιχείο το οποίο αποκαλύφθηκε κατά τη διαδικασία.

- 39 Εξάλλου, το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 δεν έχει την έννοια που επιθυμεί να του προσδώσει η προσφεύγουσα. Η Επιτροπή ουδόλως διαπιστώνει με αυτό ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol είναι οικονομικές δραστηριότητες και, επομένως, οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού τυγχάνουν εφαρμογής. Το έγγραφο αυτό διευκρινίζει εξάλλου ρητά ότι η ανάλυση που επισυνάπτεται σ' αυτό έγινε «χωρίς να προδικάζεται η εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων [...] περί ανταγωνισμού», πράγμα που εξηγεί ότι η Επιτροπή εξετάζει επίσης τις επιπτώσεις τις οποίες οι δραστηριότητες του Eurocontrol, μολοντί μη οικονομικές, μπορούν ωστόσο να έχουν επί του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εξοπλισμών ΑΤΜ.
- 40 Επομένως, οι νέοι αυτοί ισχυρισμοί πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι.

3. Επί του παραδεκτού του ισχυρισμού που προέβαλε ο παρεμβαίνων, ο οποίος αντλείται από τη δυνάμει του δημοσίου διεθνούς δικαίου ασυλία του

- 41 Ο παρεμβαίνων, ο οποίος υποστηρίζει την Επιτροπή, ζητεί, όπως και αυτή, την απόρριψη της προσφυγής. Προς στήριξη των αιτημάτων του, προβάλλει δύο λόγους, τους οποίους αντλεί αντιστοίχως από τη μη εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Eurocontrol λόγω της ασυλίας του Eurocontrol κατά το δημόσιο διεθνές δίκαιο και λόγω του ότι ο Eurocontrol δεν αποτελεί επιχείρηση

κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι ο πρώτος από τους λόγους αυτούς δεν προβλήθηκε από την Επιτροπή.

- 42 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, μολονότι το άρθρο 40, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που έχει εφαρμογή στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω Οργανισμού, και το άρθρο 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου δεν απαγορεύουν στον παρεμβαίνοντα να προβάλλει νέα ή διαφορετικά επιχειρήματα από τα επιχειρήματα του διαδίκου τον οποίο υποστηρίζει, προκειμένου η παρέμβασή του να μην περιορίζεται στην απλή επανάληψη των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν με το δικόγραφο της προσφυγής, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις αυτές του παρέχουν τη δυνατότητα να μεταβάλλει ή να αλλοιώσει το πλαίσιο της διαφοράς, όπως αυτό ορίστηκε με το δικόγραφο της προσφυγής, προβάλλοντας νέους λόγους προσφυγής (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1961, 30/59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg* κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 547, σκέψη 37· της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, *CIRFS* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψη 22, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-245/92 P, *Chemie Linz* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4643, σκέψη 32· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 1995, T-459/93, *Siemens* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1675, σκέψη 21· της 25ης Ιουνίου 1998, T-371/94, T-394/94, T-394/94, *British Airways* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψη 75· της 1ης Δεκεμβρίου 1999, T-125/96 και T-152/96, *Boehringer* κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-3427, σκέψη 183· της 28ης Φεβρουαρίου 2002, T-395/94, *Atlantic Container Line* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-875, σκέψη 382, και της 3ης Απριλίου 2003, T-114/02, *BaByliss* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1279, σκέψη 417).

- 43 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι παρεμβαίνοντες, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, πρέπει να αποδέχονται τη δίκη στο στάδιο που αυτή βρίσκεται κατά τον χρόνο της παρεμβάσεώς τους και λαμβανομένου υπόψη ότι, σύμφωνα με το άρθρο 40, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, τα αιτήματα που διατυπώνουν με το υπόμνημά τους παρεμβάσεως πρέπει να αποβλέπουν μόνο στην υποστήριξη των αιτημάτων ενός από τους κυρίους διαδίκους, ο Eurocontrol, ως παρεμβαίνων, δεν νομιμοποιείται να προβάλλει τον παρόντα λόγο που αντλεί από τη δυνάμει του δημοσίου διεθνούς δικαίου ασυλία του.

- 44 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος που προβάλλει ο Eurocontrol πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

4. Επί του αιτήματος ακυρώσεως

- 45 Προς στήριξη του αιτήματός της περί ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προβάλλει, με την προσφυγή της, τρεις λόγους τους οποίους αντλεί, αντιστοίχως, από την πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων περί ανταγωνισμού στον Eurocontrol, πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την ύπαρξη ενδεχόμενης παραβάσεως των κοινοτικών διατάξεων στον τομέα του ανταγωνισμού και από την παράβαση ουσιωδών τύπων.
- 46 Από την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η προσφεύγουσα, προκύπτει πάντως ότι, παρά τη γενική αναφορά στις «κοινοτικές διατάξεις περί ανταγωνισμού», οι δύο πρώτοι λόγοι αναφέρονται μόνο στο άρθρο 82 ΕΚ. Επομένως, οι δύο πρώτοι λόγοι της προσφεύγουσας θα εξετασθούν αποκλειστικά βάσει του άρθρου αυτού.
- 47 Εξάλλου, όσον αφορά αυτούς τους δύο ίδιους λόγους, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εφόσον το διατακτικό αποφάσεως της Επιτροπής στηρίζεται σε πλείονες άξονες συλλογισμού έκαστος των οποίων θα αρκούσε, μόνος του, να στηρίζει το διατακτικό αυτό, επιβάλλεται η ακύρωση της πράξεως αυτής, καταρχήν, μόνον εάν έκαστος των αξόνων αυτών πάσχει παρανομία. Στην περίπτωση αυτή, ένα σφάλμα ή άλλη παρανομία που επηρεάζει ένα μόνον άξονα της συλλογιστικής δεν αρκεί για να δικαιολογήσει την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, εφόσον το σφάλμα αυτό δεν ασκούσε καθοριστική επιρροή ως προς το διατακτικό στο οποίο κατέληξε το όργανο που εξέδωσε την εν λόγω απόφαση (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 2002, T-126/99, Graphischer Maschinenbau κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2427, σκέψεις 49 έως 51, και παρατεθείσα νομολογία, και της 14ης Δεκεμβρίου 2005, T-210/01, General Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-5575, σκέψη 43).
- 48 Εν προκειμένω, το άρθρο 82 ΕΚ, που η προσφεύγουσα ζητεί από την Επιτροπή να εφαρμόσει, απαγορεύει σε επιχείρηση να προβαίνει σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά. Εκτός από την προϋπόθεση του δυνατού

επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, η διάταξη αυτή θέτει δύο σωρευτικά κριτήρια, τα οποία αφορούν, πρώτον, την ύπαρξη δεσπίζουσας θέσεως της οικείας επιχειρήσεως και, δεύτερον, το γεγονός της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως αυτής της δεσπίζουσας θέσεως. Όπως έγινε δεκτό ανωτέρω (σκέψη 15), η Επιτροπή έκρινε, αφενός, ότι ο Eurocontrol δεν ήταν επιχείρηση και, αφετέρου, ότι, σε κάθε περίπτωση, οι επίμαχες συμπεριφορές δεν ήσαν αντίθετες προς το άρθρο 82 ΕΚ. Επομένως, στήριξε την προσβαλλόμενη απόφαση στη διττή διαπίστωση ότι τόσο το ένα όσο και το άλλο από τα προαναφερθέντα κριτήρια δεν συνέτρεχαν στην προκειμένη περίπτωση, αφού εκάστη των διαπιστώσεων αυτών αρκεί για να στηρίξει το διατακτικό της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

- 49 Επομένως, η ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως προϋποθέτει ότι θα γίνουν δεκτοί οι δύο πρώτοι λόγοι της προσφεύγουσας, από τους οποίους ο ένας βάλλει κατά της νομιμότητας της αποφάσεως από πλευράς του πρώτου κριτηρίου ενώ ο δεύτερος αναφέρεται στη νομιμότητα αυτής από πλευράς του δεύτερου κριτηρίου.

Επί του πρώτου λόγου, που αντλείται από το πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως ως προς την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ στον Eurocontrol

- 50 Η εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ στην προκειμένη περίπτωση προϋποθέτει ότι ο Eurocontrol θεωρείται επιχείρηση, κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο της χρηματοδοτήσεώς του, και ότι η οικονομική δραστηριότητα συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 23ης Απριλίου 1991, C-41/90, Höfner και Elser, Συλλογή 1991, σ. I-1979, σκέψη 21· της 16ης Νοεμβρίου 1995, C-244/94, Fédération française des sociétés d'assurances κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-4013, σκέψη 14· της 11ης Δεκεμβρίου 1997, C-55/96, Job Centre, Συλλογή 1997, σ. I-7119, σκέψη 21· της 18ης Ιουνίου 1998, C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1998, σ. I-3851, σκέψη 36, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, C-180/98 έως C-184/98, Ραβίον κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-6451, σκέψη 74).

- 51 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι επίδικες στην παρούσα υπόθεση δραστηριότητες του Eurocontrol, δηλαδή η τυποποίηση, η έρευνα και η ανάπτυξη καθώς και η συνδρομή στις εθνικές διοικήσεις, αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες και, επομένως, ο Eurocontrol πρέπει να χαρακτηριστεί επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Η Επιτροπή παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Ιανουαρίου 1994, C-364/92, SAT Fluggesellschaft (Συλλογή 1994, σ. I-43), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 30 και 31:

«30 Οι δραστηριότητες του Eurocontrol στο σύνολό τους ανάγονται, τόσο λόγω της φύσεώς τους, όσο και λόγω του αντικειμένου και των κανόνων που τις διέπουν, στην άσκηση προνομίων σχετικά με τον έλεγχο και την αστυνόμευση του εναερίου χώρου, προνομίων που συνιστούν τυπικά γνωρίσματα ασκήσεως δημοσίας εξουσίας. Δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα δικαιολογούντα την εφαρμογή των κανόνων περί ανταγωνισμού της Συνθήκης.

- 31 Επομένως, διεθνής οργανισμός όπως ο Eurocontrol δεν είναι επιχείρηση υπαγόμενη στις διατάξεις των άρθρων [82 ΕΚ] και [86 ΕΚ] της Συνθήκης.»

- 52 Το διατακτικό της αποφάσεως αυτής διαλαμβάνει απλώς ότι «[τ]α άρθρα [82 ΕΚ] και [86 ΕΚ] έχουν την έννοια ότι διεθνής οργανισμός όπως ο Eurocontrol δεν είναι επιχείρηση κατά την έννοια των άρθρων αυτών».

- 53 Η Επιτροπή συνάγει εξ αυτού ότι το Δικαστήριο απέκλεισε, υπό όλες τις περιστάσεις και για το σύνολο των δραστηριοτήτων του, ότι ο Eurocontrol μπορεί να χαρακτηριστεί επιχείρηση κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

54 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, για να καταλήξει στο συμπέρασμά του, το Δικαστήριο στηρίχθηκε αποκλειστικά στην εξέταση, υπό το φως της έννοιας της οικονομικής δραστηριότητας, των δραστηριοτήτων του Eurocontrol για τις οποίες έγινε λόγος στο πλαίσιο της διαφοράς μεταξύ της αεροπορικής εταιρίας SAT Fluggesellschaft mbH και του Eurocontrol, δηλαδή του καθορισμού και της εισπράξεως των τελών που επιβάλλονται στους χρήστες των υπηρεσιών της αεροναυτιλίας για λογαριασμό των συμμετεχόντων κρατών. Το Δικαστήριο ασφαλώς μνημόνευσε, στη σκέψη 22 της απόφασης, μέρος των επίμαχων στην παρούσα υπόθεση δραστηριοτήτων, χωρίς ωστόσο να εξετάσει αν επρόκειτο για οικονομικές δραστηριότητες υπό την έννοια της νομολογίας του. Όμως, αφού οι διατάξεις της Συνθήκης στον τομέα του ανταγωνισμού είναι εφαρμοστέες στις δραστηριότητες του οργανισμού των οποίων μόνον ένα μέρος μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητες δημοσίας αρχής (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1985, 107/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1985, σ. 2655, σκέψεις 14 και 15, και του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2000, Τ-128/98, Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, Τ-3929, σκέψη 108), οι διάφορες δραστηριότητες ενός φορέα πρέπει να εξετάζονται ατομικά και δεν μπορεί να συναχθεί, από την εξομίωση ορισμένων από αυτές με προνομίες δημοσίας εξουσίας, ότι οι άλλες δραστηριότητες δεν μπορούν να έχουν οικονομικό χαρακτήρα (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα απόφαση Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, σκέψη 109). Δεδομένου ότι η εξέταση στην οποία προέβη το Δικαστήριο είχε περιορισμένη εμβέλεια, προκύπτει επομένως ότι, παρά τη γενικότητα της διατυπώσεως της σκέψεως 31 και του διατακτικού της προπαρατεθείσας απόφασης SAT Fluggesellschaft, αυτή δεν αποκλείει να χαρακτηρίζεται ο Eurocontrol, όσον αφορά άλλες δραστηριότητες, ως επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.

55 Πρέπει επομένως να προσδιοριστεί, για καθεμιά από τις δραστηριότητες του Eurocontrol στις οποίες αναφέρεται η προσφεύγουσα, αφενός, αν αυτές δεν μπορούν να διαχωριστούν από τις δραστηριότητές του που εμπíπτουν στη δημόσια αποστολή του και, αφετέρου, αν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες, κατά την έννοια της παρατεθείσας στη σκέψη 50 ανωτέρω νομολογίας.

Ως προς τις δραστηριότητες του Eurocontrol για την τεχνική τυποποίηση

— Επιχειρήματα των διαδίκων

56 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η δραστηριότητα τυποποίησης του Eurocontrol είναι οικονομική δραστηριότητα. Αυτή η δραστηριότητα τεχνικής τυποποίησης

δεν εμφανίζει καμιά αντικειμενική σχέση με τα καθήκοντα διαχείρισεως του εναέριου χώρου και, επομένως, δεν αποτελεί έκφραση των προνομίων δημοσίας εξουσίας στον τομέα ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας. Οι αντίθετες εκτιμήσεις της Επιτροπής στην προσβαλλόμενη απόφαση, οι οποίες στηρίζονται στο γεγονός ότι η εν λόγω δραστηριότητα δεν είναι αμειβόμενη, είναι γενικού συμφέροντος και μη κερδοσκοπική και δεν έχει ως αντικείμενο την επιβολή τελών ή του τρόπου παροχών που προσφέρονται στους χρήστες, έρχονται σε αντίθεση με την πάγια νομολογία. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει δεχθεί, με την προγενέστερη πρακτική της, ότι ανάλογες δραστηριότητες με αυτές στις οποίες αναφέρεται η καταγγελία συνιστούσαν οικονομικές δραστηριότητες σχετικά, για παράδειγμα, με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο προδιαγραφών στις Τηλεπικοινωνίες (Institut européen des normes de télécommunication, ETSI) και με μια ευρωπαϊκή ένωση εθνικών σιδηροδρομικών εταιριών. Οι δύο αυτές περιπτώσεις έχουν θεωρηθεί από την Επιτροπή ως εμπόμπουσες στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού.

- 57 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο οικονομικός χαρακτήρας της δραστηριότητας τυποποιήσεως μπορεί να συναχθεί από τον οικονομικό χαρακτήρα αποκτήσεως των πρωτοτύπων, που συνιστά προαπαιτούμενο της τυποποίησης. Οι δραστηριότητες που αποβλέπουν, ως τελικό σκοπό, στην απόκτηση προδιαγραφών και επομένως, γενικότερα, στην τυποποίηση αποτελούν συστατικά στοιχεία, στο σύνολό τους, μιας ειδικής οικονομικής δραστηριότητας. Ο Eurocontrol δραστηριοποιείται στην αγορά υπό την ιδιότητα του αποκλειστικού αγοραστή πρωτοτύπων συστημάτων ΑΤΜ.
- 58 Κατά την Επιτροπή, ο Eurocontrol ασκεί τη δραστηριότητά του τυποποιήσεως ως διεθνής οργανισμός για λογαριασμό των συμβαλλομένων κρατών, χωρίς να επιδιώκει ίδιο συμφέρον, διακριτό και ανεξάρτητο από το συμφέρον αυτών των κρατών, και επιδιώκει στόχο γενικού συμφέροντος συνιστάμενο στη διατήρηση και βελτίωση της ασφάλειας αεροναυτιλίας. Η συνδρομή όλων αυτών των στοιχείων που επιτρέπει να λεχθεί ότι, κατά την άσκηση της δραστηριότητάς του της τεχνικής τυποποιήσεως, ο Eurocontrol δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιχείρηση για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ. Η δραστηριότητα του Eurocontrol στον τομέα καθιερώσεως ρυθμίσεων όχι μόνο δεν μπορεί να διακριθεί από την αποστολή που του έχει ανατεθεί ως διεθνούς οργανισμού, αλλά στην πράξη αγγίζει την ουσία της αποστολής αυτής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

59 Όσον αφορά τη δραστηριότητα τυποποίησης του Eurocontrol, πρέπει καταρχήν να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, της προετοιμασίας ή της καταρτίσεως των προδιαγραφών, έργο που επιτελεί η Υπηρεσία του Eurocontrol ως εκτελεστικό όργανο, και, αφετέρου, της εγκρίσεώς τους από τη μόνιμη επιτροπή του Eurocontrol. Όσον αφορά το τελευταίο αυτό έργο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τούτο εμπίπτει στον νομοθετικό τομέα. Συγκεκριμένα, η μόνιμη επιτροπή του Eurocontrol αποτελείται από τους διευθυντές της πολιτικής αεροπορίας κάθε κράτους μέλους του οργανισμού, οι οποίοι έχουν εντολή από τα αντίστοιχα κράτη τους να εγκρίνουν τις τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες θα έχουν δεσμευτική ισχύ σε όλα αυτά τα κράτη, δραστηριότητα η οποία εμπίπτει ευθέως στην άσκηση, εκ μέρους των τελευταίων, των προνομίων τους δημοσίας εξουσίας. Ο ρόλος του Eurocontrol εξομοιώνεται έτσι με τον ρόλο ενός υπουργείου το οποίο, σε εθνικό επίπεδο προετοιμάζει τα νομοθετικά ή κανονιστικά μέτρα τα οποία στη συνέχεια εγκρίνονται από την κυβέρνηση. Επομένως, πρόκειται για δραστηριότητα εμπίπτουσα στη δημόσια αποστολή του Eurocontrol.

60 Αντιθέτως, όσον αφορά την προετοιμασία ή την κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών εκ μέρους του Eurocontrol, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δραστηριότητα αυτή μπορεί, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, να χωριστεί από την αποστολή του διαχειρίσεως του εναερίου χώρου και της αναπτύξεως της ασφάλειας στην εναέρια κυκλοφορία. Τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή για να αποδείξει ότι η δραστηριότητα τυποποίησης του Eurocontrol συνδέεται με την αποστολή δημόσιας υπηρεσίας του οργανισμού αυτού αφορούν, στην πραγματικότητα, μόνον την έγκριση αυτών των προδιαγραφών και όχι την κατάρτισή τους. Τούτο αφορά, ειδικότερα, το επιχείρημα ότι είναι θεμελιώδες να εγκρίνονται, σε διεθνές επίπεδο, τα πρότυπα και οι τεχνικές προδιαγραφές που αφορούν τα συστήματα ATM για να διασφαλίζουν την αξιοπιστία της διαβίβασης του ελέγχου των πτήσεων μεταξύ των εθνικών οργανισμών ελέγχου. Συγκεκριμένα, η ανάγκη εγκρίσεως προτύπων σε διεθνές επίπεδο δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι ο φορέας ο οποίος επεξεργάζεται τα πρότυπα αυτά πρέπει να είναι αυτός που, στη συνέχεια, τα εγκρίνει. Συναφώς, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι, εν προκειμένω, οι δύο αυτές δραστηριότητες πρέπει κατ' ανάγκην να ασκούνται μάλλον από έναν και μόνο φορέα παρά από δύο διαφορετικούς φορείς.

- 61 Ωστόσο, η δραστηριότητα επεξεργασίας των προτύπων εκ μέρους του Eurocontrol δεν μπορεί να χαρακτηριστεί οικονομική δραστηριότητα. Συγκεκριμένα, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι συνιστά οικονομική δραστηριότητα κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (βλ. απόφαση Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 107 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία στη σκέψη 50 ανωτέρω). Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι υπήρχε αγορά για τις «υπηρεσίες τεχνικής τυποποίησης στον τομέα των εξοπλισμών ΑΤΜ». Οι μόνοι αποδέκτες τέτοιων υπηρεσιών μπορούσαν να είναι τα κράτη υπό την ιδιότητά τους ως αρχής ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας. Όμως, αυτά επέλεξαν να καταρτίζουν τα ίδια τα πρότυπα αυτά, στο πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας, μέσω του Eurocontrol. Δεδομένου ότι τα καταρτισθέντα πρότυπα εγκρίνονται στη συνέχεια από τη μόνιμη επιτροπή του Eurocontrol, τα αποτελέσματα της δραστηριότητας επεξεργασίας δεν εξέρχονται από τον ίδιο τον οργανισμό και δεν προσφέρονται σε δεδομένη αγορά. Στον τομέα της τυποποίησης, ο Eurocontrol δεν συνιστά επομένως, για τα κράτη μέλη του, παρά ένα βήμα διαβουλεύσεως το οποίο δημιούργησαν για να συντονίσουν τα εθνικά πρότυπα των συστημάτων τους ΑΤΜ. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί, στον τομέα αυτό, ότι ο Eurocontrol τους «προσφέρει αγαθά και υπηρεσίες».
- 62 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν κατόρθωσε επομένως να αποδείξει ότι η επίμαχη δραστηριότητα συνίστατο στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά, όπως τούτο απαιτεί ωστόσο, τη νομολογία που παρατέθηκε στην προηγούμενη σκέψη.
- 63 Ως προς την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι πρέπει να εκτιμηθεί χωριστά η δραστηριότητα τυποποίησης από τη δραστηριότητα αποκτήσεως των αναγκαίων προτύπων για την επεξεργασία των τεχνικών προτύπων, για να συμπεράνει τον οικονομικό χαρακτήρα της εν λόγω δραστηριότητας αποκτήσεως πρωτοτύπων από τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας τυποποίησης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.
- 64 Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα δεν παρέχει τους λόγους για τους οποίους ο χαρακτηρισμός της δραστηριότητας αποκτήσεως των πρωτοτύπων ως οικονομικής

δραστηριότητας, αν υποθεθεί ότι ο χαρακτηρισμός αυτός γίνει δεκτός, θα συνεπάγεται κατ' ανάγκη τον ίδιο χαρακτηρισμό για τη δραστηριότητα τυποποίησης. Μολοντί δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι ο Eurocontrol αγοράζει αγαθά και υπηρεσίες στην αγορά, αυτό δεν σημαίνει ότι οι δραστηριότητες για τους σκοπούς για τους οποίους αγοράζονται αυτά τα αγαθά ή αυτές οι υπηρεσίες είναι οικονομικής φύσεως.

65 Εξάλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσέγγιση που συνίσταται στο να συναγεται η φύση της δραστηριότητας που ασκείται στο προηγούμενο στάδιο (απόκτηση πρωτοτύπων) η φύση της δραστηριότητας που ασκείται στο μεταγενέστερο στάδιο (η τυποποίηση), όπως προτείνει η προσφεύγουσα, προσκρούει στη νομολογία του Πρωτοδικείου. Σύμφωνα με τα κριτήρια που απορρέουν από την προπαρατεθείσα πάγια νομολογία των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων, η έννοια της οικονομικής δραστηριότητας απορρέει από την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά και όχι από την απόκτηση τέτοιων αγαθών ή τέτοιων υπηρεσιών. Συναφώς, κρίθηκε ότι δεν είναι η δραστηριότητα της αγοράς αυτής καθεαυτής που χαρακτηρίζει την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας και, προκειμένου να εκτιμηθεί αν μια δραστηριότητα έχει ή όχι οικονομικό χαρακτήρα, πρέπει να διαχωριστεί η δραστηριότητα της αγοράς του προϊόντος από τη μεταγενέστερη χρήση του αποκτηθέντος προϊόντος. Επομένως, επιβάλλεται η εκτίμηση ότι ο οικονομικός χαρακτήρας και όχι η μεταγενέστερη χρήση του αγορασθέντος προϊόντος είναι αυτό που καθορίζει κατ' ανάγκη τον χαρακτήρα της πράξεως αγοράς (απόφαση του Πρωτοδικείου της 4ης Μαρτίου 2003, T-319/99, FENIN κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-357, σκέψη 36). Στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, τούτο σημαίνει ότι ο μη οικονομικός χαρακτήρας της δραστηριότητας τυποποίησης συνεπάγεται τον μη οικονομικό χαρακτήρα της αποκτήσεως των πρωτοτύπων στο πλαίσιο της εν λόγω τυποποίησης, παρά το γεγονός ότι ο Eurocontrol ενεργεί ως αγοραστής στην αγορά των εξοπλισμών ΑΤΜ.

66 Συναφώς, πρέπει να απορριφθεί η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι η συλλογιστική του Πρωτοδικείου στην προπαρατεθείσα απόφαση FENIN κατά Επιτροπής δεν μπορεί να μεταφερθεί στην παρούσα υπόθεση ή ότι η εφαρμογή της δεν μπορεί να είναι απόλυτη.

67 Στο μέτρο που η προσφεύγουσα προβάλλει, αφενός, ότι η κατάσταση που οδήγησε στην έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως FENIN κατά Επιτροπής είναι πολύ

διαφορετική από την υφιστάμενη στην παρούσα υπόθεση, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το Πρωτοδικείο έκρινε με αυτή, γενικώς, ότι, εφόσον ένας φορέας αγοράζει προϊόν, έστω και σε μεγάλες ποσότητες, όχι προκειμένου να παράσχει αγαθά ή υπηρεσίες στο πλαίσιο οικονομικής δραστηριότητας, αλλά για να το χρησιμοποιήσει στο πλαίσιο άλλης δραστηριότητας, όπως για παράδειγμα δραστηριότητας αμιγώς κοινωνικής φύσεως, δεν ενεργεί ως επιχείρηση και μόνον ως εκ της ιδιότητάς του ως αγοραστή στην αγορά (απόφαση FENIN κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 37). Η όλη διατύπωση της φράσεως αυτής και, ειδικότερα, το γεγονός ότι γίνεται ρητή μνεία μιας κοινωνικής δραστηριότητας μόνο χάριν παραδείγματος καθιστά δυνατή την εφαρμογή της λύσης που υιοθετήθηκε με την απόφαση αυτή σε κάθε φορέα ο οποίος αγοράζει αγαθά για σκοπούς μη οικονομικών δραστηριοτήτων. Όμως, όπως εκτίθεται ανωτέρω, τούτο ακριβώς συμβαίνει στην περίπτωση του Eurocontrol.

- 68 Μολονότι η προσφεύγουσα προβάλλει, αφετέρου, ότι η εφαρμογή της νομολογίας αυτής, κατά την οποία ο οικονομικός χαρακτήρας και όχι η μεταγενέστερη χρήση του προϊόντος προσδιορίζει κατ' ανάγκη τον χαρακτήρα της πράξεως αγοράς, δεν μπορεί να αγνοεί τις επιπτώσεις τις οποίες η πράξη αγοράς μπορεί να έχει στην οικεία αγορά, ειδικότερα στις περιπτώσεις στις οποίες, όπως εν προκειμένω, ο αγοραστής βρίσκεται σε κατάσταση μονοψωνίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το επιχείρημα αυτό στηρίζεται σε κακή ερμηνεία της προπαρατεθείσας αποφάσεως FENIN κατά Επιτροπής. Πράγματι, με την απόφαση αυτή έγινε δεκτό ότι, μολονότι είναι ακριβές ότι ο φορέας που αγοράζει ένα προϊόν για να το χρησιμοποιήσει στο πλαίσιο μιας μη οικονομικής δραστηριότητας «μπορεί να ασκεί πολύ σημαντική οικονομική εξουσία δυνάμενη, κατά περίπτωση, να οδηγήσει σε μονοψώνιο, εντούτοις γεγονός παραμένει ότι, στο μέτρο που η δραστηριότητα για την άσκηση της οποίας ο φορέας αγοράζει τα εν λόγω προϊόντα δεν είναι οικονομικής φύσεως, δεν ενεργεί ως επιχείρηση κατά την έννοια των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού και δεν εμπίπτει συνεπώς στις προβλεπόμενες από τα άρθρα 81, παράγραφος 1, ΕΚ και 82 ΕΚ απαγορεύσεις» (απόφαση FENIN κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 37).

- 69 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι οι δραστηριότητες τεχνικής τυποποιήσεως του Eurocontrol δεν ήταν οικονομικές δραστηριότητες κατά την έννοια της κοινοτικής νομολογίας και, επομένως, οι κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης δεν είχαν εφαρμογή στις δραστηριότητες αυτές.

Ως προς τη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως, ειδικότερα την αγορά πρωτοτύπων και το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 70 Κατά την προσφεύγουσα, από προσεκτική ανάγνωση της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν αμφισβητεί τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας αποκτήσεως πρωτοτύπων και του καθεστώτος πνευματικής ιδιοκτησίας. Πράγματι, τον χαρακτηρισμό αυτό δεν τον αποκλείει ρητά η απόφαση και η Επιτροπή εξέτασε σε βάθος το ενδεχόμενο καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως, αντίθετα προς ό,τι έπραξε για τις δραστηριότητες τυποποίησης και τη συνδρομή στις εθνικές διοικήσεις, για τις οποίες δεν εξέτασε σε βάθος τις παραβάσεις που καταγγέλλει η προσφεύγουσα.
- 71 Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι αναγνώρισε την οικονομική φύση της δραστηριότητας έρευνας και αναπτύξεως του Eurocontrol με την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 72 Εν προκειμένω, η απόκτηση πρωτοτύπων συστημάτων ATM και το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με αυτήν, όπως καθορίζονται στις συμβάσεις πωλήσεως, εντάσσονται ευθέως στο πλαίσιο της δραστηριότητας τυποποίησης του Eurocontrol. Αυτά τα πρωτότυπα χρησιμοποιούνται πράγματι για την επεξεργασία και την έγκριση των προτύπων και των τεχνικών προδιαγραφών από τον οργανισμό, δηλαδή στο πλαίσιο μιας δραστηριότητας η οποία δεν έχει οικονομικό χαρακτήρα.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 73 Στον τομέα δραστηριότητας έρευνας και αναπτύξεως του Eurocontrol, η προσφεύγουσα βάλλει κατά της αποκτήσεως πρωτοτύπων των συστημάτων

ΑΤΜ από τον οργανισμό και τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που εφαρμόζει ο οργανισμός στον τομέα αυτόν.

- 74 Το μοναδικό επιχείρημα σχετικά με τον οικονομικό χαρακτήρα της διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που προβάλλει η προσφεύγουσα ενυπάρχει στον ισχυρισμό ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε τον εν λόγω οικονομικό χαρακτήρα — ισχυρισμό τον οποίο η Επιτροπή αντικρούει και ο οποίος δεν έχει έρεισμα στην προσβαλλόμενη απόφαση. Πράγματι, όπως σαφώς προκύπτει από το σημείο 32 της εν λόγω απόφασης, μόνον επικουρικός και λόγω της μέριμνας εξαντλητικής εξετάσεως η Επιτροπή εξέτασε την ύπαρξη ενδεχόμενης παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ σε σχέση με τη δραστηριότητα αυτή.
- 75 Εξάλλου, προκύπτει ότι η απόκτηση των πρωτοτύπων στην οποία προβαίνει ο Eurocontrol στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του έρευνας και αναπτύξεως και η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές δεν είναι τέτοιας φύσεως ώστε να προσδίδουν στη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως του οργανισμού οικονομικό χαρακτήρα, εφόσον η εν λόγω απόκτηση δεν συνεπάγεται την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.
- 76 Συγκεκριμένα, η απόκτηση των πρωτοτύπων είναι στην πράξη παρεπόμενη δραστηριότητα για την ανάπτυξή τους. Όπως υπέμνησε ο παρεμβαίνων, η ανάπτυξη αυτή δεν γίνεται από τον ίδιο τον Eurocontrol, αλλά από επιχειρήσεις του οικείου τομέα, στις οποίες ο οργανισμός χορηγεί δημόσιες επιδοτήσεις ως κίνητρα. Ο Eurocontrol διανέμει έτσι δημόσιους πόρους για την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης στον τομέα των εξοπλισμών ΑΤΜ. Προκειμένου να διασφαλιστεί η διάθεση των αποτελεσμάτων των επιδοτούμενων από τον

οργανισμό ερευνών στον οικείο τομέα, οι συμβάσεις επιχορηγήσεως προβλέπουν ότι ο Eurocontrol αποκτά την κυριότητα του πρωτοτύπου και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που απορρέουν από την έρευνα που αυτός χρηματοδοτεί. Η απόκτηση των δικαιωμάτων αυτών από τον Eurocontrol δεν είναι επομένως αυτοσκοπός και δεν χρησιμεύει για την εκμετάλλευσή τους για εμπορικούς σκοπούς, αλλά είναι ένα μόνο στοιχείο της έννομης σχέσεως μεταξύ του φορέα που παρέχει την επιδότηση και της επιδοτούμενης επιχειρήσεως.

- 77 Στην αλληλουχία αυτή, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στο πλαίσιο της διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που διαμόρφωσε ο Eurocontrol, τίθενται στη διάθεση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που κατέχει ο οργανισμός επί των αποτελεσμάτων των προαναφερόμενων δραστηριοτήτων έρευνας και αναπτύξεως. Ασφαλώς, στο πλαίσιο της εξετάσεως του οικονομικού χαρακτήρα μιας δραστηριότητας, το κριτήριο της ελλείψεως αμοιβής δεν συνιστά παρά μια ένδειξη, μεταξύ άλλων, και δεν μπορεί, καθεαυτό, να αποκλείσει τον οικονομικό χαρακτήρα. Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση, στο γεγονός ότι οι άδειες εκμεταλλεύσεως για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας που απέκτησε ο Eurocontrol στο πλαίσιο της αναπτύξεως των πρωτοτύπων χορηγούνται δωρεάν προστίθεται το γεγονός ότι πρόκειται για δραστηριότητα παρεπόμενη της προώθησεως της τεχνικής αναπτύξεως, η οποία εντάσσεται το πλαίσιο του γενικού συμφέροντος στόχου της αποστολής του Eurocontrol και δεν επιδιώκεται ίδιο συμφέρον του οργανισμού που θα μπορούσε να διαχωριστεί από τον εν λόγω στόχο, πράγμα που αποκλείει τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαρτίου 2004, C-264/01, C-306/01, C-354/01 και C-355/01, ΑΟΚ Bundesverband κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-2493, σκέψη 63).

- 78 Επομένως, αυτή η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ουδόλως συγκρίνεται με τη δραστηριότητα των οργανισμών ιδιωτικού δικαίου οι οποίοι διαχειρίζονται, σε εθνικό επίπεδο, τα δικαιώματα των μουσικών δημιουργών ή των στιχουργών στους οποίους έχει ανατεθεί, από τους δικαιούχους των δικαιωμάτων αυτών, να εισπράττουν τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως που οφείλονται λόγω εκτελέσεως των έργων τους από τρίτους. Οι οργανισμοί αυτοί ασκούν οικονομική δραστηριότητα, στο μέτρο που, αφενός, προσφέρουν στους δημιουργούς, έναντι αμοιβής, υπηρεσία διαχειρίσεως των δικαιωμάτων τους και, αφετέρου, ενεργούν, έναντι τρίτων οι οποίοι κάνουν χρήση των οικείων έργων για σκοπούς εμπορικούς όπως ο κεντρικός οργανισμός εισπράξεως των οφειλομένων δικαιωμάτων

εκμεταλλεύσεως, ως εντολοδόχοι των δημιουργών. Τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

- 79 Συναφώς, είναι απορριπτέος ο ισχυρισμός που η προσφεύγουσα προέβαλε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στηριζόμενη σε εσωτερικό έγγραφο του Eurocontrol με τίτλο «ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy» (Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και βιομηχανική πολιτική στον τομέα των συστημάτων ARTAS), της 23ης Απριλίου 1997, που επισυνάπτεται ως παράρτημα της προσφυγής, κατά τον οποίο ισχυρισμό οι άδειες δεν χορηγούνται δωρεάν και η χορήγησή τους εξαρτάται από τη συναίνεση της αντισυμβαλλόμενης επιχειρήσεως που ανέπτυξε το πρωτότυπο για το σύστημα ARTAS, την εταιρία Thomson-CSF (νυν Thales). Πράγματι, από το παρατεθέν έγγραφο προκύπτει ότι τα δικαιώματα για την άδεια χρησιμοποίησης του συστήματος ARTAS ανέρχονταν σε 1 ECU, πράγμα που ισοδυναμεί με δωρεάν παραχώρηση. Εξάλλου, από το ίδιο έγγραφο προκύπτει ότι, ως αντάλλαγμα του δικαιώματος αυτού, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δικαιούται πλήρους προσβάσεως στα τμήματα του συστήματος που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος αναπτύξεως το οποίο χρηματοδοτεί ο Eurocontrol (foreground software), επί του οποίου ο Eurocontrol έχει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Όσον αφορά τα τμήματα του συστήματος ARTAS τα οποία ανέπτυξε η Thomson-CSF στο πλαίσιο προγενέστερων προγραμμάτων και τα οποία χρησιμοποιούνται εκ νέου στο εν λόγω σύστημα (background software), προβλέπεται σύστημα κοινοποιήσεως πληροφοριών, το οποίο διακρίνει δύο κατηγορίες πληροφοριών, δηλαδή, αφενός, τις πληροφορίες που μπορούν να μεταβιβαστούν και, αφετέρου, τις εμπιστευτικές πληροφορίες. Ενώ οι πρώτες μπορούν να ανακοινωθούν στους ανταγωνιστές της Thomson-CSF, για σκοπούς αναπτύξεως των συστημάτων τύπου ARTAS, κατόπιν υπογραφής συμφωνίας με τον Eurocontrol για την άδεια εκμεταλλεύσεως, οι εμπιστευτικές πληροφορίες, υπό την επιφύλαξη της συμφωνίας της Thomson-CSF, δεν μπορούν να κοινοποιηθούν στους ανταγωνιστές της εταιρίας αυτής. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει τα αντίθετα των όσων διατείνεται η προσφεύγουσα, δηλαδή ότι οι άδειες εκμεταλλεύσεως που αφορούν το σύστημα ARTAS χορηγούνται δωρεάν, όλες οι συνιστώσες του συστήματος αυτού που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος που χρηματοδότησε ο Eurocontrol κοινοποιούνται στις ανταγωνίστριες της Thomson-CSF επιχειρήσεις, χωρίς αυτή να μπορεί να αντιταχθεί, ακόμη δε τμήμα των συστατικών αυτών στοιχείων που ανέπτυξε προηγουμένως η Thomson-CSF μπορεί να τεθεί στη διάθεση των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί επί του σημείου αυτού η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας.

- 80 Πρέπει επίσης να απορριφθούν οι επικρίσεις της προσφεύγουσας σχετικά, πρώτον, με την οριοθέτηση μεταξύ του foreground software και του background software,

η οποία φαίνεται ότι έγινε κατά τρόπο αυθαίρετο και μη διαφανή εκ μέρους του Eurocontrol και, δεύτερον, το γεγονός ότι η οριοθέτηση αυτή είναι, τελικά, εντελώς θεωρητική, αφού, λόγω του ότι οι ανταγωνιστές αγνοούν ορισμένα δεδομένα (τους «πηγαίους κώδικες») των μη προσβάσιμων μερών, εμποδίζονται να κάνουν επωφελή χρήση των προσβάσιμων τμημάτων των λογισμικών που έχουν αναπτυχθεί. Συγκεκριμένα, μολονότι τα περιστατικά αυτά, αν υποθεθεί ότι έχουν αποδειχθεί, φαίνονται ασφαλώς ικανά να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό στον τομέα των εξοπλισμών ΑΤΜ, ωστόσο, δεν είναι ικανά να καταδείξουν τον οικονομικό χαρακτήρα του συστήματος των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που εφαρμόζει ο Eurocontrol.

81. Επιπλέον, όσον αφορά την αιτίαση της προσφεύγουσας ότι ο Eurocontrol επιβάλλει, ως προς τα δικαιώματα που κατέχει η αντισυμβαλλόμενη επιχείρηση, κοινολόγηση, υπό μορφή «πακέτων μεταγλωττιστών» και μαζί με όλη την τεκμηρίωση που επιτρέπει την εφαρμογή του, αποκλειστικά του «background software», ενώ τα λογισμικά τα αποκαλούμενα OTS εξακολουθούν να είναι εμπιστευτικά, η αιτίαση αυτή ισοδυναμεί στην πράξη ότι προσάπτεται στον Eurocontrol ότι δεν επιβάλλει στις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν συνάψει συμβάσεις έρευνας να θέτουν στη διάθεση των ανταγωνιστών τους τους πηγαιούς κώδικες των δικών τους προϊόντων τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί εκ νέου στο πλαίσιο προγραμμάτων έρευνας που αυτός τους έχει αναθέσει. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ανεξάρτητα από το ζήτημα αν μια τέτοια υποχρέωση μπορεί να επιβληθεί νομίμως στις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, το γεγονός ότι ο Eurocontrol προβαίνει, στο πλαίσιο του καθεστώτος δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, σε μια τέτοια οριοθέτηση δεν ανταποκρίνεται στα κριτήρια μιας οικονομικής δραστηριότητας όπως αυτά διαμορφώθηκαν από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 50 ανωτέρω, δηλαδή άσκηση δραστηριότητας που συνίσταται στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.

82. Επομένως, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι οι δραστηριότητες έρευνας και αναπτύξεως που χρηματοδοτεί ο Eurocontrol δεν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες και, επομένως, οι κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης δεν είχαν εφαρμογή.

Ως προς τη δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 83 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η δραστηριότητα τεχνικής συνδρομής προς όφελος των εθνικών διοικήσεων που ασκεί ο Eurocontrol καταρτίζοντας τη συγγραφή υποχρεώσεων για τους δημόσιους διαγωνισμούς ή συμμετέχοντας στη διαδικασία επιλογής των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στους διαγωνισμούς αποτελεί εγγενώς οικονομική δραστηριότητα. Επίσης, πρόκειται για δραστηριότητα έναντι αμοιβής, εφόσον ο Eurocontrol χρηματοδοτείται από τα κράτη που είναι μέλη του, η οποία χρησιμεύει για να χρηματοδοτείται η δραστηριότητα συνδρομής, όπως και οι λοιπές δραστηριότητές του.
- 84 Η Επιτροπή και ο παρεμβαίνων φρονούν ότι η δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις που είναι επιφορτισμένες με τον έλεγχο της αεροναυτιλίας, ειδικότερα στις διαδικασίες διαγωνισμών που αφορούν την απόκτηση συστημάτων και εξοπλισμών ΑΤΜ, εμπίπτει στην αποστολή του οργανισμού όπως την καθορίζει η Σύμβαση. Η δραστηριότητα αυτή επιτρέπει στα συμβαλλόμενα κράτη, προσφεύγοντας στην ειδική τεχνική δραστηριότητα του οργανισμού, να ασκούν, όπως επιβάλλεται, τα καθήκοντα ελέγχου και διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας που ασκούν στο πλαίσιο της κυριαρχίας τους. Κατά την άσκηση αυτής της δραστηριότητας, ο Eurocontrol επιδιώκει επομένως σκοπό γενικού συμφέροντος καθοριζόμενο από τη Σύμβαση, ο οποίος συνίσταται στη διατήρηση και τη βελτίωση της ασφάλειας της εναέριας κυκλοφορίας.
- 85 Η Επιτροπή και ο παρεμβαίνων παρατηρούν εξάλλου ότι η εν λόγω δραστηριότητα δεν είναι αμειβόμενη. Οι εισφορές που καταβάλλουν στον Eurocontrol τα κράτη που είναι μέλη αυτού έχουν ως σκοπό να διασφαλίζουν τη γενική λειτουργία του οργανισμού και δεν έχουν καμία σχέση με τις ενδεχόμενες αιτήσεις συνδρομής, Προβαίνοντας σε έναν παραλληλισμό με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τα εθνικά συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων και υγείας, η Επιτροπή παραπέμπει, για παράδειγμα, στην υπόθεση που οδήγησε στην απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου

1993, C-159/91 και C-160/91, Roucet και Pistre (Συλλογή 1993, σ. I-637, σκέψη 18), στην οποία το γεγονός ότι δεν υπήρχε καμιά σχέση μεταξύ των εισφορών που καταβάλλονται στο ταμείο ασφαλίσεως εκ μέρους των ασφαλισμένων και των παροχών που καταβάλλει το εν λόγω ταμείο οδήγησε το Δικαστήριο να κρίνει ότι οι δραστηριότητες που ασκεί το ταμείο αυτό δεν είχαν οικονομικό χαρακτήρα.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 86 Επιβάλλεται η διαπίστωση πρώτον ότι η δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις διακρίνεται από την αποστολή διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και της αναπτύξεως της εναέριας ασφάλειας που έχει ο Eurocontrol. Αν η εν λόγω δραστηριότητα συνδρομής μπορεί να εξυπηρετεί το γενικό συμφέρον διατηρώντας και βελτιώνοντας την ασφάλεια της αεροναυτιλίας, η σχέση αυτή είναι πάρα πολύ έμμεση, αφού η προσφερόμενη συνδρομή από τον Eurocontrol δεν καλύπτει παρά τις τεχνικές προδιαγραφές κατά την εφαρμογή των διαδικασιών υποβολής προσφορών για τους εξοπλισμούς ATM και, επομένως, δεν μετακυλιεται στην ασφάλεια της αεροναυτιλίας παρά μόνο μέσω των εν λόγω διαδικασιών υποβολής προσφορών. Μια τέτοια έμμεση σχέση δεν μπορεί κατ' ανάγκη να συνεπάγεται συνάφεια μεταξύ των δύο δραστηριοτήτων. Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι ο Eurocontrol προσφέρει τη συνδρομή του στον τομέα αυτό κατόπιν αιτήσεως των εθνικών διοικήσεων. Επομένως, ουδόλως πρόκειται για δραστηριότητα η οποία είναι ουσιώδης ή και απαραίτητη στην ασφάλεια της αεροναυτιλίας.

- 87 Δεύτερον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι μια οικονομική δραστηριότητα συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (βλ. παρατιθέμενη νομολογία στη σκέψη 50 ανωτέρω). Όσον αφορά τις δραστηριότητες συνδρομής στις εθνικές διοικήσεις υπό τη μορφή συμβουλών που παρέχονται όταν καταρτίζονται οι συγγραφές υποχρεώσεων για την υποβολή προσφορών ή κατά τη διαδικασία επιλογής των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σ' αυτές τις διαδικασίες

υποβολής προσφορών, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι πρόκειται ακριβώς για προσφορά υπηρεσιών στην αγορά των συμβούλων, αγορά στην οποία μπορούσαν κάλλιστα να δρουν ιδιωτικές επιχειρήσεις ειδικευμένες στον τομέα αυτόν.

- 88 Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το γεγονός ότι μια δραστηριότητα είναι δυνατό να ασκείται από ιδιωτική επιχείρηση συνιστά πρόσθετη ένδειξη για τον χαρακτηρισμό της ως επιχειρηματικής (απόφαση Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 124, επιβεβαιωθείσα με απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 2002, C-82/01 P, Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-9297, σκέψη 82).
- 89 Επιπλέον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το Δικαστήριο επανειλημμένως έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι οι δραστηριότητες ανατίθενται κανονικά σε δημόσιες υπηρεσίες δεν μπορεί να επηρεάσει την οικονομική φύση των δραστηριοτήτων αυτών, εφόσον δεν ασκούνται πάντοτε και δεν ασκούνται κατ' ανάγκη από δημοσίους φορείς (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις Höfner και Elser, προπαρατεθείσα, σκέψη 22, και Job Centre, προπαρατεθείσα, σκέψη 22). Υπό τις εξεταζόμενες περιστάσεις, αυτό σημαίνει ότι το γεγονός ότι οι υπηρεσίες για τις οποίες πρόκειται δεν προσφέρονται επί του παρόντος από ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν εμποδίζει να χαρακτηριστούν ως οικονομική δραστηριότητα, εφόσον φαίνεται δυνατό ότι μπορούν να πραγματοποιούνται από ιδιωτικούς φορείς.
- 90 Επειδή η Επιτροπή προέβλεπε ότι οι δραστηριότητες συνδρομής του Eurocontrol προς τις εθνικές διοικήσεις δεν αμείβονται αυτές καθεαυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελέσει ένδειξη, αλλά δεν είναι καθαυτό αποφασιστικό, όπως καταδεικνύει το παράδειγμα της υποθέσεως που οδήγησε στην έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Höfner και Elser με την οποία οι υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας του γερμανικού ομοσπονδιακού γραφείου απασχολήσεως παρέχονταν δωρεάν στους εργοδότες και στους εργαζόμενους, οι οποίοι με τη σειρά τους χρηματοδοτούσαν τις συνολικές δαπάνες του γραφείου αυτού με κατ' αποκοπήν εισφορές, ανεξάρτητα από το γεγονός αν όντως χρησιμοποιούσαν ή όχι τις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας. Το γεγονός ότι ο Eurocontrol χρηματοδοτείται, ως οργανισμός, με τις εισφορές των κρατών που είναι μέλη του και παρέχει δωρεάν τις υπηρεσίες του συνδρομής στις εθνικές διοικήσεις που υποβάλλουν σχετική αίτηση αποκαλύπτει δημοσιονομικές δομές του ίδιου χαρακτήρα με εκείνες για τις οποίες έγινε λόγος στην υπόθεση εκείνη.

- 91 Επίσης, το γεγονός ότι με τη δραστηριότητα συνδρομής επιδιώκεται σκοπός γενικού συμφέροντος μπορεί να αποτελέσει ένδειξη ότι υφίσταται δραστηριότητα μη οικονομικής φύσεως, αλλά δεν εμποδίζει η δραστηριότητα που συνίσταται, όπως στην προκειμένη περίπτωση, στην προσφορά υπηρεσιών για δεδομένη αγορά να θεωρείται ως οικονομική δραστηριότητα. Έτσι, οι οργανισμοί που διαχειρίζονται τα εκ του νόμου συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, οι οποίοι επιδιώκουν μη κερδοσκοπικό σκοπό, ασκούν δραστηριότητα κοινωνικού χαρακτήρα και υπόκεινται σε κρατική κανονιστική ρύθμιση που συνεπάγεται ιδίως απαιτήσεις αλληλεγγύης θεωρήθηκαν ως επιχειρήσεις οι οποίες ασκούσαν οικονομική δραστηριότητα (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Δικαστηρίου *Fédération française des sociétés d'assurance* κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 22, και της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-67/96, *Albany*, Συλλογή 1999, σ. I-5751, σκέψεις 84 έως 87).
- 92 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η δραστηριότητα συνδρομής του Eurocontrol προς τις εθνικές διοικήσεις είναι οικονομική δραστηριότητα και, κατά συνέπεια, ο Eurocontrol, κατά την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας, είναι επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.
- 93 Επομένως, πρέπει, κατά το μέτρο αυτό, να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος της προσφεύγουσας και να απορριφθεί κατά τα λοιπά.
- 94 Ωστόσο, όπως παρατηρήθηκε στις σκέψεις 47 έως 49 ανωτέρω, η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να συνεπάγεται την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως παρά μόνο στο μέτρο που πρέπει να γίνει επίσης δεκτός ο δεύτερος λόγος, αφού η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται επίσης στη διαπίστωση της Επιτροπής ότι, ακόμη και αν θεωρηθούν οι δραστηριότητες του Eurocontrol ως οικονομικές δραστηριότητες, αυτές δεν αντιβαίνουν προς το άρθρο 82 ΕΚ.

Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από την πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ εκ μέρους του Eurocontrol

- 95 Με βάση τις προηγούμενες σκέψεις, ο δεύτερος λόγος πρέπει να εξεταστεί μόνο στο μέτρο που ο πρώτος έγινε δεικτός, δηλαδή σε σχέση με τη δραστηριότητα συνδρομής του Eurocontrol προς τις εθνικές διοικήσεις.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 96 Η προσφεύγουσα προβάλλει, συναφώς, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι πλημμελής λόγω προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως, στο μέτρο που η Επιτροπή δεν εξέτασε επί της ουσίας τον καταχρηστικό χαρακτήρα των καταγγελλομένων συμπεριφορών στον τομέα της δραστηριότητας συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα καταγγέλλει τις καταχρηστικές συμπεριφορές του Eurocontrol όσον αφορά τη μη τήρηση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως, της διαφάνειας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων κατά τους διαγωνισμούς που προκηρύσσουν οι εθνικοί οργανισμοί για την απόκτηση εξοπλισμών ΑΤΜ, ενώ ο Eurocontrol όφειλε να εφαρμόζει τις διατάξεις που αφορούν διαδικασίες συνάψεως των συμβάσεων που προβλέπουν οι κοινοτικές διατάξεις ή, τουλάχιστον, τις γενικές αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της διαφάνειας.
- 97 Υπάρχει σύγχυση μεταξύ του ρόλου που διαδραματίζει ο Eurocontrol όταν, αφενός, προτείνει προγράμματα και επιλέγει τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τα

πρωτότυπα και, αφετέρου, του ρόλου του ως συμβούλου των εθνικών διοικήσεων. Η Επιτροπή παρατήρησε τη σύγχυση αυτή και τα σχετικά προβλήματα που απορρέουν με την έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας 93/65.

- 98 Μέσω των υπηρεσιών συνδρομής που προσφέρει ο Eurocontrol στις εθνικές διοικήσεις κατά την προκήρυξη των διαγωνισμών, οι προδιαγραφές που επελέγησαν καθίστανται στην πραγματικότητα δεσμευτικά στοιχεία για τις αναθέτουσες αρχές. Τούτο συνέβη ειδικότερα σε δύο περιπτώσεις διαγωνισμών στην Ισπανία και στις Κάτω Χώρες. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η επιχείρηση που μετέσχε στη διαδικασία και πέτυχε να της κατακυρωθεί η σύμβαση για την πραγματοποίηση πρωτοτύπου τυποποιημένου εξοπλισμού ΑΤΜ ευνοήθηκε παράνομα δύο φορές: την πρώτη φορά, κατά την αυθαίρετη επιλογή από την οποία κατέστη ανάδοχος για την πραγματοποίηση του πρωτοτύπου και, τη δεύτερη φορά, επειδή μπορεί στην συνέχεια να επιλεγεί στο πλαίσιο των εθνικών διαγωνισμών.
- 99 Η προσφεύγουσα επικαλείται, επιπλέον, το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 (βλ. σκέψη 12 ανωτέρω). Κατ' αυτήν, το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ήταν πεπεισμένη ότι ο Eurocontrol είχε εκμεταλλευτεί καταχρηστικώς τη δεσπόμενη θέση του, αφού οι λόγοι ακυρώσεως που διατυπώθηκαν με την προσφυγή επιβεβαιώνονται σε όλα τα σημεία από τις αμφιβολίες και τις σκέψεις που εκφράζονται σ' αυτήν. Η Επιτροπή δέχθηκε έτσι ανοιχτά τον επικριτέο χαρακτήρα του ρόλου που διαδραματίζει ο Eurocontrol καθώς και τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προέβαλε η προσφεύγουσα. Το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 αποδεικνύει, ειδικότερα, τον προφανή τρόπο με τον οποίο οι υπηρεσίες της Επιτροπής δέχθηκαν ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol που αφορούσαν την καταγγελία αποτελούσαν οικονομικές δραστηριότητες, ότι υπέκειντο, ως εκ του γεγονότος αυτού, στους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού και ότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προέκυπταν από τη συμπεριφορά του Eurocontrol ήσαν αποδεδειγμένες και σοβαρές.

- 100 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, με τη σκέψη 34 της προσβαλλόμενης αποφάσεως και αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, εξέτασε επί της ουσίας, επικουρικός, τις καταγγεληθείσες συμπεριφορές σε σχέση με τη δραστηριότητα συνδρομής του Eurocontrol προς τις εθνικές διοικήσεις. Ωστόσο, από την εξέταση αυτή κατέληξε στο ότι με την εν λόγω δραστηριότητα παραβιάστηκαν οι κανόνες ανταγωνισμού.
- 101 Ως προς το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συμπεράσματα που συνάγει η προσφεύγουσα απορρέουν από εσφαλμένη ανάγνωση του περιεχομένου του εγγράφου αυτού.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 102 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι αιτιάσεις που προβάλλει η προσφεύγουσα με τον παρόντα λόγο αφορούν στην πράξη δύο διαφορετικές περιπτώσεις. Η πρώτη είναι η κατακύρωση των συμβάσεων από τον ίδιο τον Eurocontrol για τις δικές του ανάγκες προμηθειών που συνδέονται με τις δραστηριότητες οι οποίες θεωρήθηκαν προηγουμένως ότι δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Δεδομένου ότι η περίπτωση αυτή δεν αφορά τη συνδρομή που παρέχει ο Eurocontrol στις εθνικές διοικήσεις, η αντίκρουση πρέπει να γίνει στο πλαίσιο της εξετάσεως του δευτέρου λόγου, που περιορίζεται στη δραστηριότητα συνδρομής.
- 103 Η δεύτερη περίπτωση αφορά την κατακύρωση των συμβάσεων από τις εθνικές διοικήσεις, στην οποία ο Eurocontrol συμβάλλει ως σύμβουλος όταν καταρτίζονται οι συγγραφές υποχρεώσεων για τους διαγωνισμούς ή κατά τη διαδικασία επιλογής.

- 104 Όσον αφορά την περίπτωση αυτή, πρώτον, πρέπει να παρατηρηθεί, όπως ορθώς πράττει η Επιτροπή, ότι μόνον οι εθνικές διοικήσεις έχουν την εξουσία να προκηρύσσουν διαγωνισμούς και, επομένως, να λαμβάνουν αποφάσεις και, ως εκ τούτου, αυτές ευθύνονται για την τήρηση των σχετικών διατάξεων ως προς τις διαδικασίες συνάψεως των συμβάσεων. Η παρέμβαση του Eurocontrol, ως συμβούλου, δεν είναι ούτε υποχρεωτική ούτε συστηματική. Η παρέμβαση αυτή γίνεται, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της Συμβάσεως, μόνον κατόπιν ρητής αιτήσεως των ενδιαφερόμενων διοικήσεων. Η προσφεύγουσα επέμεινε στο γεγονός ότι ο Eurocontrol, όταν μια διοίκηση προσφεύγει στις υπηρεσίες του ως συμβούλου, έχει καταρχήν τη δυνατότητα να επηρεάσει τις επιλογές στις οποίες προβαίνει η διοίκηση αυτή στο πλαίσιο της διαδικασίας διαγωνισμών. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, ότι ο Eurocontrol είχε όντως επηρεάσει την απόφαση αναθέσεως της σύμβασης σε διαγωνιζόμενο, και τούτο με βάση εκτιμήσεις διαφορετικές από εκείνες που αφορούν την αναζήτηση της καλύτερης τεχνικής λύσεως με την πλέον συμφέρουσα τιμή.
- 105 Δεύτερον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, βάσει του άρθρου 82, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, η διαπίστωση εκμεταλλεύσεως της δεσπόζουσας θέσεως από μια επιχείρηση προϋποθέτει, αφενός, την παρουσία δεσπόζουσας θέσεως της επιχειρήσεως αυτής σε ορισμένη αγορά και, αφετέρου, καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής της δεσπόζουσας θέσεως εντός της κοινής αγοράς ή σε ουσιώδες τμήμα αυτής.
- 106 Η προσφεύγουσα δεν διατύπωσε απόψεις, ούτε με τις γραπτές της παρατηρήσεις ενώπιον του Πρωτοδικείου ούτε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επί των ζητημάτων του ορισμού της σχετικής αγοράς και του ελέγχου του Eurocontrol στην αγορά αυτή, που θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι εκείνη των συμβούλων σε θέματα διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων για την προμήθεια εξοπλισμών ΑΤΜ ή εκείνη των τεχνικών συμβούλων γενικά.
- 107 Όσον αφορά την έννοια της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, είναι έννοια αντικειμενική και αφορά τη συμπεριφορά συγκεκριμένης επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση, συμπεριφορά η οποία είναι σε θέση να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, λόγω

ακριβώς της υπέρξεως της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός ανταγωνισμού είναι ήδη μειωμένος και η οποία έχει ως συνέπεια την παρεμπόδιση, με την προσφυγή σε μέσα διαφορετικά εκείνων που διέπουν τον φυσιολογικό ανταγωνισμό επί των προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών, της διατηρήσεως του υφισταμένου ακόμα στην αγορά βαθμού ανταγωνισμού ή της αναπτύξεώς του (απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 69, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Οκτωβρίου 1999, T-228/97, Irish Sugar κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2969, σκέψη 111).

108. Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν έκανε λόγο για συμπεριφορά του Eurocontrol, στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του ως συμβούλου των εθνικών διοικήσεων, που να ανταποκρίνεται στα κριτήρια αυτά. Δεν ανέφερε ειδικότερα ποια μέσα «διαφορετικά εκείνων που διέπουν τον φυσιολογικό ανταγωνισμό επί των προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών, της διατηρήσεως του υφισταμένου ακόμα στην αγορά βαθμού ανταγωνισμού ή της αναπτύξεώς του» χρησιμοποίησε ο Eurocontrol. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι ο Eurocontrol δεν ασκεί καμιά δραστηριότητα στην αγορά προμηθειών για εξοπλισμούς ATM και δεν έχει κανένα συμφέρον δημοσιονομικό ή οικονομικό, προκύπτει ότι καμιά σχέση ανταγωνισμού δεν μπορεί να υπάρξει μεταξύ αυτού και της προσφεύγουσας ή οποιασδήποτε άλλης επιχειρήσεως που δραστηριοποιείται στον τομέα αυτόν. Ειδικότερα, δεν προκύπτει ότι ο Eurocontrol ήταν δυνατόν να αντλήσει οποιοδήποτε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα λόγω του ότι επηρέασε, μέσω των υπηρεσιών που προσφέρει ως σύμβουλος στις εθνικές διοικήσεις, την επιλογή από αυτούς των προμηθευτών εξοπλισμών ATM προς όφελος συγκεκριμένων επιχειρήσεων.
109. Η προσφεύγουσα, επομένως, δεν κατόρθωσε να αποδείξει το πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως που διέπραξε η Επιτροπή ως προς την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ εκ μέρους του Eurocontrol.
110. Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998.
111. Συγκεκριμένα, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ότι το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ήταν πεπεισμένη ότι ο Eurocontrol προέβη σε καταχρηστική

εκμετάλλευση της δεσπίζουσας θέσης του (βλ. σκέψη 99 ανωτέρω) δεν έχει έρεισμα στο έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998. Όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω (σκέψη 39), η Επιτροπή ουδόλως διαπιστώνει με το έγγραφο ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol είναι οικονομικές δραστηριότητες και, επομένως, οι κοινοτικοί κανόνες περί ανταγωνισμού έχουν εφαρμογή στις δραστηριότητες αυτές. Αντιθέτως, το έγγραφο αυτό διευκρίνιζε ρητά ότι η επισυναπτόμενη σε αυτό ανάλυση είχε γίνει «χωρίς να προδικάζεται η εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων [...] περί ανταγωνισμού», για να εξετάσει τις επιπτώσεις που οι δραστηριότητες του Eurocontrol, μολονότι μη οικονομικές, μπορούσαν να έχουν στον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εξοπλισμών ΑΤΜ.

- 112 Το γεγονός ότι η Επιτροπή, παρά το ότι αμφισβητεί τη δυνατότητα εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού στην προκειμένη περίπτωση, ωστόσο, διατύπωσε στο έγγραφο αυτό ορισμένες επικριτικές παρατηρήσεις σε σχέση με κάποιες δραστηριότητες του Eurocontrol, χωρίς να αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ήταν πεπεισμένη για την παράνομη συμπεριφορά του Eurocontrol σε σχέση με τους κανόνες του ανταγωνισμού, μαρτυρεί τη βούληση της Επιτροπής να ευαισθητοποιήσει τον Eurocontrol για τις επιπτώσεις που οι δραστηριότητές του, καίτοι εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής των εν λόγω κανόνων, μπορούσαν ωστόσο να έχουν επί του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον οικείο τομέα για να τον παροτρύνει να ελαχιστοποιήσει, στο μέτρο του δυνατού, τα ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Αντιθέτως, το έγγραφο αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς στήριξη των αιτημάτων της προσφεύγουσας.

- 113 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από την παράβαση ουσιάδους τύπου

- 114 Αναφερόμενη σε ορισμένες αποφάσεις των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων σχετικά με την υποχρέωση εξετάσεως καταγγελιών και την υποχρέωση αιτιολογή-

σεως των αποφάσεων, η προσφεύγουσα φρονεί ότι στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή παρέβη τις υποχρεώσεις αυτές. Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αιτιολογείται ορθώς και η Επιτροπή προσέβαλε «ενδεχομένως» τα δικαιώματα του αμυνομένου κατά τη διαδικασία που προηγήθηκε της ασκήσεως της προσφυγής.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την έλλειψη αιτιολογίας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 115 Ως προς τον χαρακτηρισμό των δραστηριοτήτων του Eurocontrol που αποτελούν αντικείμενο της καταγγελίας, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε κατά πρόσφορο τρόπο το ζήτημα αν οι εν λόγω δραστηριότητες είχαν οικονομικό χαρακτήρα. Αντί να περιοριστεί να δηλώσει ότι για τη ρυθμιστική δραστηριότητα δεν παρέχεται καμιά αμοιβή, ότι η επεξεργασία των προδιαγραφών συνιστά δραστηριότητα γενικού συμφέροντος καθώς και ιδιωτική δραστηριότητα χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό και ότι η δραστηριότητα συνδρομής έχει τη μορφή απλής τεχνικής υποστηρίξεως που δεν αμείβεται και που προσφέρεται αποκλειστικά στις εθνικές διοικήσεις που υποβάλλουν σχετικό αίτημα, η Επιτροπή όφειλε να αναλύσει πλήρως τη σχετική νομολογία για να καταλήξει στην εφαρμοστέα στην προκειμένη περίπτωση λύση. Αναφερόμενη στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως σχετικά με ορισμένα σημεία, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η ανάλυση της Επιτροπής καταλαμβάνει ορισμένες μόνο σειρές, ενώ αυτή υπέβαλε μεγάλο αριθμό στοιχείων και επιχειρημάτων προς στήριξη της καταγγελίας της. Ομοίως, από το κείμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν εμφανίζεται ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή έκρινε ότι έπρεπε να αποκλείσει, στην προκειμένη περίπτωση, την καταχρηστική συμπεριφορά του Eurocontrol.
- 116 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, δεν υποχρεούται, στην αιτιολογία των αποφάσεων που λαμβάνει προκειμένου να διασφαλίσει την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, να λάβει θέση επί όλων των επιχειρημάτων τα οποία οι ενδιαφερόμενοι προβάλλουν προς στήριξη του αιτήματός τους.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 117 Κατά πάγια νομολογία, από την επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να καταφαίνεται, κατά τρόπο σαφή και μη επιδεχόμενο παρερμηνείας, η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εξέδωσε τη βαλλόμενη πράξη, έτσι ώστε να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν το ληφθέν μέτρο προκειμένου να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους και στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, και ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως προς παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία αφορά η πράξη άμεσα και ατομικά. Δεν απαιτείται να διευκρινίζει η αιτιολογία όλα τα καίρια πραγματικά ή νομικά στοιχεία, διότι το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας αποφάσεως ικανοποιεί τις επιταγές του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται σε σχέση όχι μόνο με το κείμενό της αλλά και με το πλαίσió της, καθώς και με το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Μαρτίου 2000, T-231/99, *Johnson κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. II-2085, σκέψεις 164 και 165 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 118 Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν υποχρεούται, στην αιτιολογία των αποφάσεων που εκδίδει για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, να λαμβάνει θέση επί όλων των επιχειρημάτων που προβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι για να στηρίξουν το αίτημά τους, αλλά αρκεί να εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές εκτιμήσεις που έχουν ουσιώδη σημασία στο πλαίσιο της οικονομίας της αποφάσεως (βλ. αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ης Νοεμβρίου 2000, T-5/97, *Industrie des poudres sphériques κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. II-3755, σκέψη 199 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και *FENIN κατά Επιτροπής*, προπαρατεθείσα, σκέψη 58).
- 119 Εν προκειμένω, προκύπτει ότι η Επιτροπή εκπλήρωσε την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως. Όπως ορθώς προβάλλει, ανέφερε σαφώς, στα σημεία 28 και 29 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, τον κύριο λόγο απορρίψεως της καταγγελίας, δηλαδή ότι οι επίμαχες δραστηριότητες του Eurocontrol δεν είχαν οικονομικό χαρακτήρα κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Παραπέμπει ειδικότερα στο έγγραφό της της 15ης Ιουνίου 2000 (βλ. σκέψη 14 ανωτέρω), με

το οποίο είχε ήδη εκφράσει κατ' ουσίαν —και αιτιολογήσει— την ίδια άποψη. Στα σημεία 30 έως 34 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η Επιτροπή ανέφερε, για καθεμιά από τις επίμαχες δραστηριότητες, τους ειδικούς λόγους που προσδιόρισαν την εκτίμηση αυτή. Για τη δραστηριότητα της αναπτύξεως και της αποκτήσεως των πρωτοτύπων και το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας καθώς και για τη δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, εξήγησε, επιπλέον, επικουρικός τον λόγο για τον οποίο, ακόμη και αν οι εν λόγω δραστηριότητες θεωρηθούν ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα, εκτιμούσε ότι δεν υπήρχε παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού.

- 120 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η έλλειψη ή η ανεπάρκεια αιτιολογίας αποτελεί ισχυρισμό που αφορά την παράβαση ουσιώδους τύπου και ο οποίος διαφέρει συνεπώς από τον ισχυρισμό περί ανακρίβειας της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ο οποίος εμπίπτει, αντίθετα, στην εξέταση του βασίμου της εν λόγω αποφάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Νοεμβρίου 1997, T-84/96, Cίρεκε κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2081, σκέψη 47). Το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο δεν ακολούθησε ορισμένες εκτιμήσεις που περιέλαβε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν εμποδίζει, επομένως, να θεωρηθεί, εν προκειμένω, ως εκπληρωθείσα η υποχρέωση αιτιολογήσεως.
- 121 Επομένως, η αιτίαση που αντλείται από την έλλειψη αιτιολογίας πρέπει να απορριφθεί.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την ενδεχόμενη προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 122 Η προσφεύγουσα φρονεί, βάσει των πληροφοριών που είναι σήμερα διαθέσιμες και των εγγράφων που επισυνάπτονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι δεν πληροφορήθηκε κατά πρόσφορο τρόπο τη δραστηριότητα που ανέπτυξε η Επιτροπή στο στάδιο εξετάσεως της καταγγελίας. Ειδικότερα, η Επιτροπή παρέλειψε να μνημονεύσει τις παρατηρήσεις, έγγραφα και αναλύσεις, πολυάριθμα αναμφιβόλως, βάσει των οποίων διαμόρφωσε την κρίση της. Τούτο συνιστά παραβίαση της γενικής αρχής της διαφάνειας των διοικητικών διαδικασιών.

123 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η αιτίαση αυτή στηρίζεται στην υπόθεση ότι, κατά τη λήψη της προσβαλλόμενης απόφασης, αυτή στηρίχθηκε κατ' ανάγκη σε μεγάλο αριθμό εγγράφων άγνωστων στην προσφεύγουσα. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ανέφερε ειδικά, στο από 25 Σεπτεμβρίου 2003 έγγραφό της (βλ. σκέψη 14 ανωτέρω), τα έγγραφα επί των οποίων στήριξε την εκτίμησή της, έγγραφα των οποίων η προσφεύγουσα είχε πλήρη γνώση και για τα οποία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της. Όλα τα ουσιώδη στοιχεία τα οποία η Επιτροπή έλαβε υπόψη κατά την εξέταση της καταγγελίας περιλαμβάνονται στα εν λόγω έγγραφα. Επομένως, θεωρεί ότι δεν υπήρξε προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου, που επικαλείται κατά τρόπο υποθετικό η προσφεύγουσα.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

124 Πρέπει να παρατηρηθεί, πρώτον, ότι οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας σχετικά με την τεκμαιρόμενη ύπαρξη μεγάλου αριθμού εγγράφων τα οποία της είναι άγνωστα δεν αιτιολογούνται. Συγκεκριμένα, καίτοι δεν μπορεί να ζητηθεί από την προσφεύγουσα να εξακριβώσει τα εν λόγω έγγραφα, αφού προβάλλει ακριβώς ότι η Επιτροπή δεν της τα κοινοποίησε, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει ενδείξεις, τουλάχιστον, οι οποίες θα μπορούσαν να καταστήσουν πιστευτό ότι τέτοια έγγραφα υπάρχουν και ότι ήσαν καθοριστικά κατά την κατάρτιση της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Το μοναδικό τεκμήριο που μνημονεύεται στο από 25 Σεπτεμβρίου 2003 έγγραφο της Επιτροπής το οποίο εξακριβώθηκε ειδικά από την προσφεύγουσα, δηλαδή το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998, προσκομίστηκε στη συνέχεια από την Επιτροπή. Όμως, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω, όχι μόνον το έγγραφο αυτό δεν αποκαλύπτει τις περιστάσεις οι οποίες ήταν δυνατό να επηρεάσουν ουσιαστικά την έκβαση της παρούσας υποθέσεως (βλ. σκέψεις 36 έως 39 ανωτέρω), αλλά, επιπλέον, η προσφεύγουσα είχε γνώση τόσο της υπάρξεως του εγγράφου αυτού όσο και, ουσιαστικά, του περιεχομένου του.

125 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, με την προσφυγή, ότι «κατέληξε προφανώς» στο συμπέρασμα ότι δεν πληροφορήθηκε πρόσφορα τη δραστηριότητα που ανέπτυξε η Επιτροπή κατά το στάδιο της έρευνας «από έγγραφα τα οποία επισυνάπτονται ως

παραρτήματα στην απόφαση της Επιτροπής». Ωστόσο, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν κάνει λόγο για παραρτήματα. Η προσφεύγουσα δεν διευκρινίζει για ποια παραρτήματα πρόκειται ούτε από ποια στοιχεία των μη προσδιοριζομένων αυτών εγγράφων θα μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό. Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε μεγάλο αριθμό εγγράφων που δεν είχαν κοινοποιηθεί στην προσφεύγουσα είναι, επομένως, ανυποστήρικτος.

126 Επιπλέον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι δεν υπάρχουν άλλα έγγραφα ασκούντα επιρροή στην παρούσα υπόθεση εκτός των αναφερομένων στο παράρτημα του εγγράφου της 25ης Σεπτεμβρίου 2003. Ο ισχυρισμός αυτός φαίνεται να επιρρωννύεται από τη νομική εκτίμηση της Επιτροπής η οποία, στηριζόμενη στην προπαρατεθείσα απόφαση SAT Fluggesellschaft, θεώρησε ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol για τις οποίες γίνεται λόγος δεν ήταν, στο σύνολό τους, οικονομικής φύσεως και, σε κάθε περίπτωση, οι προσαπτόμενες στον Eurocontrol συμπεριφορές δεν συνιστούσαν παράβαση των κοινοτικών διατάξεων περί ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση αυτή μπορούσε να υποστηριχθεί, με την προσβαλλόμενη απόφαση, μόνον από τα έγγραφα τα οποία η Επιτροπή επικαλείται προς στήριξη της αποφάσεως και δεν ήταν αναγκαίο, αντίθετα προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα, να προβεί σε τεχνικές αναλύσεις ή σε εμπειριστατικές έρευνες για τα αποτελέσματα που θα μπορούσαν να έχουν οι ενέργειες του Eurocontrol επί του ανταγωνισμού στον οικείο τομέα.

127 Επομένως, η αιτίαση που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου πρέπει να απορριφθεί.

128 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

129 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το αίτημα ακυρώσεως της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί.

5. *Επί των αιτημάτων περί των μέτρων αποδείξεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 130 Με την προσφυγή καθώς και με δικόγραφο που κατέθεσε στις 27 Απριλίου 2005, η προσφεύγουσα υπέβαλε αιτήματα περί μέτρων αποδείξεως. Το πρώτο αίτημα αποβλέπει στην προσκόμιση, εκ μέρους της Επιτροπής, κάθε εγγράφου που κατόρθωσαν οι υπηρεσίες της σχετικά με την παρούσα υπόθεση και κάθε εγγράφου που έλαβε ο Eurocontrol σχετικά με την καταγγελία καθώς και αντίγραφο των τεχνικών αναλύσεων οι οποίες, κατά την προσφεύγουσα, είχαν διενεργηθεί από το οικείο προσωπικό ή εξωτερικούς συνεργάτες. Το δεύτερο αίτημα αφορά, αφενός, την εξέταση ως μαρτύρων των πρώην γενικών διευθυντών της ΓΔ «Ανταγωνισμός» κα της ΓΔ «Μεταφορές» της Επιτροπής, καθώς και του πρώην γενικού διευθυντή του Eurocontrol, επί του περιεχομένου του εγγράφου της 3ης Νοεμβρίου 1998 και της αναλύσεως που επισυνάπτεται σ' αυτό και, αφετέρου, την προσκόμιση από την Επιτροπή των εγγράφων που αντηλλάγησαν μεταξύ αυτής και του Eurocontrol μετά το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998.
- 131 Η Επιτροπή αντιτάσσεται στα αιτήματα της προσφεύγουσας, ισχυριζόμενη ότι η εξέταση των προσώπων στα οποία αυτά αναφέρονται δεν είναι ικανή να αποκαλύψει στοιχεία χρήσιμα για την εξέταση της προσβαλλόμενης αποφάσεως και ότι δεν υπάρχουν άλλα σχετικά έγγραφα πλην αυτών που απαριθμούνται στο έγγραφο της 25ης Σεπτεμβρίου 2003.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 132 Κατόπιν όλων των αναπτυχθέντων ανωτέρω προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο ήταν σε θέση να αποφανθεί λυσιτελώς βάσει των αιτημάτων, ισχυρισμών και επιχειρημάτων που αναπτύχθηκαν τόσο κατά την έγγραφη όσο και την προφορική διαδικασία και βάσει των προσκομισθέντων εγγράφων.

- 133 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, πρέπει να απορριφθούν τα αιτήματα περί των μέτρων αποδείξεως που υπέβαλε η προσφεύγουσα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 134 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής.
- 135 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, το Πρωτοδικείο μπορεί να αποφασίσει ότι ο παρεμβαίνων διάδικος θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα. Εν προκειμένω, ο παρεμβαίνων προς υποστήριξη της Επιτροπής θα φέρει τα έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**

- 2) Η SELEX Sistemi Integrati SpA φέρει τα έξοδά της καθώς και τα έξοδα της Επιτροπής.
- 3) Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας φέρει τα έξοδά του.

Pirrung

Meij

Pelikánová

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Δεκεμβρίου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

J. Pirrung

Περιεχόμενα

Νομικό πλαίσιο	II - 4804
1. Νομικές βάσεις του Eurocontrol	II - 4804
2. Κοινοτικό δίκαιο	II - 4805
Ιστορικό της διαφοράς και διαδικασία πριν από την άσκηση της προσφυγής	II - 4809
1. Ρόλος και δραστηριότητες του Eurocontrol	II - 4809
2. Η πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασία	II - 4811
Διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και αιτήματα των διαδικών	II - 4815
Σκεπτικό	II - 4817
1. Επί του παραδεκτού του αιτήματος της προσφεύγουσας που αποβλέπει στην ακύρωση και/ή την τροποποίηση της προσβαλλόμενης αποφάσεως	II - 4817
2. Επί του παραδεκτού των νέων ισχυρισμών της προσφεύγουσας	II - 4818
Παρατηρήσεις των διαδικών	II - 4818
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4819
3. Επί του παραδεκτού του ισχυρισμού που πρόβλεπε ο παρεμβαίνων, ο οποίος αντλείται από τη δυνάμει του δημοσίου διεθνούς δικαίου ασυλία του	II - 4821
4. Επί του αιτήματος ακυρώσεως	II - 4823
Επί του πρώτου λόγου, που αντλείται από το πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως ως προς την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ στον Eurocontrol	II - 4824
Ως προς τις δραστηριότητες του Eurocontrol για την τεχνική τυποποίηση	II - 4826
— Επιχειρήματα των διαδικών	II - 4826
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4828

Ως προς τη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως, ειδικότερα την αγορά πρωτοτύπων και το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας .	II - 4832
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 4832
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4832
Ως προς τη δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις	II - 4837
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 4837
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4838
Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από την πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ εκ μέρους του Eurocontrol.	II - 4841
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 4841
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4843
Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από την παράβαση ουσιάδους τύπου . . .	II - 4846
Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την έλλειψη αιτιολογίας	II - 4847
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 4847
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4848
Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την ενδεχόμενη προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου	II - 4849
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 4849
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4850
5. Επί των αιτημάτων περί των μέτρων αποδείξεως	II - 4852
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 4852
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 4852
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 4853